

KONDA

Barometresi

TEMALAR

Kadına Şiddet ve Devlet Algısı
Mart 2015

(Bu rapor abonelerimizle yaptığımız sözleşmelere uygun olarak yayınlanmıştır.)

KONDA
ARAŞTIRMA VE DANIŞMANLIK



İÇİNDEKİLER

1. YÖNETİCİ ÖZETİ.....	4
2. KADINA ŞİDDET VE DEVLET ALGISI	5
2.1. Devlet Algısı: Kadınlar Şiddeti Neden Şikayet Etmiyor?	6
2.2. Devlet Algısı: Şiddet Gören Kadın Ne Yapmalı?	8
2.3. Kadınların Görevi, İşi, Gücü veya Kariyeri.....	15
2.4. İşyerinde Tacizin Tanımı.....	17
2.5. Tacize Uğramamak İçin.....	20
2.6. Kadına Yönelik Şiddet ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Algılar	24
2.6.1. Kadına yönelik şiddet ve devlet algısı	25
2.6.2. Çalışma hayatında toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılar.....	27
2.6.3. Cinsel tacize ilişkin bireysel sorumluluk algısı	28
2.6.4. İşyerinde cinsel tacize ilişkin algılar	30
2.6.5. Sonuç Yerine.....	31
3. ARAŞTIRMANIN KÜNYESİ.....	32
3.1. Araştırmanın Genel Tanımı	32
3.2. Örneklem.....	32
4. TÜM CEVAP DAĞILIMLARI	34
4.1. Deneklerin Profili	34
4.2. Kadına Şiddet ve Devlet Algısı	39
5. TERİMLER SÖZLÜĞÜ.....	44





1. YÖNETİCİ ÖZETİ

Bu rapora esas olan araştırma 7-8 Mart 2015 tarihlerinde 31 ilin merkez dahil 108 ilçesine bağlı 154 mahalle ve köyünde 2611 kişiyle hanelerinde yüzyüze görüşülerek gerçekleştirilmiştir.

AYIN TEMASI: KADINA ŞİDDET VE DEVLET ALGISI

Özellikle Mersin’de ortaya çıkan vahşi Özgecan cinayeti sonrasında kadına şiddet ve şidet karşısında oluşan devlet algısını bu ayın Barometresinde masaya yatırmaya karar verdik. 4 farklı boyutta incelediğimiz kadına şiddet konusunu incelerken özetle şu bulgular ön plana çıktı;

- ✓ Toplumun çok büyük kısmı şiddet gören kadının devlete, polise, savcılara başvurmasını önermektedir. Ancak, işi aile içinde çözmeyi önerenler de dörtte bir oranındadır. Eğitim seviyesi düştükçe ve dindarlık seviyesi arttıkça konuyu aile içinde çözme eğilim artmaktadır.
- ✓ Araştırmaya göre halkın yüzde 80’i kadınların esas itibarıyla ailelerinden korktuğu için şiddeti şikayet etmediklerini belirtmektedir. Polislerden veya savcı, hakim gibi adli unsurlardan çok daha az korktuklarını düşünmektedir.
- ✓ Kadınların iş hayatına katılımına ilişkin en yaygın kanaat ‘narin olup bazı işlere uygun olmadıkları’dır. Bu ifadeye kadınların bile yüzde 60’ı doğru demektedir.
- ✓ İşyerinde tacizin tarifine ilişkin soru sordüğümüzde işyerinde cinsel içerikli video seyretmeyi bile taciz olarak görmeyen bir yüzde 25’lik kesim olduğu ortaya çıkmaktadır. İşyerindeki genç bir kadın çalışana ‘kızım’ demeyi ise sadece yüzde 33 taciz olarak tarif etmektedir.
- ✓ Tacizden hangi yöntemlerle ne derece korunulabileceğini tespit etmeye çalıştığımızda ise ıssız yerlerde yürünmemesi en yüksek oranda tavsiye edilen yol olarak öne çıkıyor. Diğer yandan ise en düşük oranda doğru bulunan yöntem ise kadınların otobüste erkekler ile yan yana oturmaması olarak gözükmüyor. Bu soruya verilen cevaplara daha derinden bakılınca kadınların tacizden kurtulması için gene kadınların üzerine sorumluluk bindirildiği gerçeği ile karşılaşıyoruz.

Tüm soru gruplarını beraber ele aldığımızda ise toplumun kadına şiddet meselesine bakışında bir tek renkli bir yapı göze çarpıyor. Eğitim, hayat tarzı veya dindarlık gibi en belirleyici parametreler bile kadına bakışta çok ciddi bir farklılaşma yaratmıyor.



2. KADINA ŞİDDET VE DEVLET ALGISI

Bu topraklarda 'kadına şiddet' konusu varlığını hiçbir zaman eksiltmiyor. Bazen artıyor veya azalıyor gözüküyor; ancak, toplumsal bir mesele olma özelliğini hiç yitirmiyor. Eşlerden, aileden veya tanımadıklarından olsun kadına gösterilen kaba kuvvet 'münferit meseleler' ifadesiyle açıklanacak seviyenin çok üstlerinde gözükmektedir. Varlığı toplumsal olarak devam eden bu olgu, bir takım münferit ve şiddeti yüksek olaylar medyatik olduğunda ara ara dikkatimizi çekiyor. Devletin bir takım organları veya sivil toplum kuruluşları kadına şiddeti önlemek için farklı boyutlarda gayretler gösteriyorlar. Ancak, kadına şiddet halen genel bir problem olmaktan istisnai olaylar durumuna geçemiyor.

Kadına şiddet, hem tespiti hem de çözümünü açısından çok boyutlu bir mesele. Hukukta yapılacak revizyonlar, kadınların istihdamı, güvenlik güçlerinin eğitilmesi, kadının toplumdaki statüsüne dair girişimler, göç çalışmaları, aile yapılanmasına dair önermeler gibi farklı birçok sürecin bir arada ve paralel hareket etmesi gerekiyor. Tüm bunların yanında toplumdaki kadın algısını ölçüp doğru değerlendirmekle işe başlamak da önemli bir faktör.

Tüm bu konular hararetli bir şekilde tartışılmaya bir kez daha 'Özgecan olayı' ile başladı. Mersin'de okulundan evine dönerken beraber yalnız kaldığı minibüsün şoförünün tecavüz girişimine direnen ve neticesinde vahşi bir şekilde öldürülen Özgecan, kadına şiddet konusunda herkesin bir kez daha ayağa kalkmasını sağladı.

Bu bağlamda, Mart'15 Barometresi kapsamında kadına şiddet konusunu masaya yatırmayı uygun gördük. Tema çerçevesini oluşturmamızda bize kılavuzluk eden uzman akademisyen ekibin kendi raporlarını bu bölümün sonunda inceleyebilirsiniz.

Birçok farklı boyutunun bulunduğunu kabul ettiğimiz kadına şiddet meselesini bu araştırma kapsamında şu 4 ana eksen etrafında incelemeyi uygun gördük.

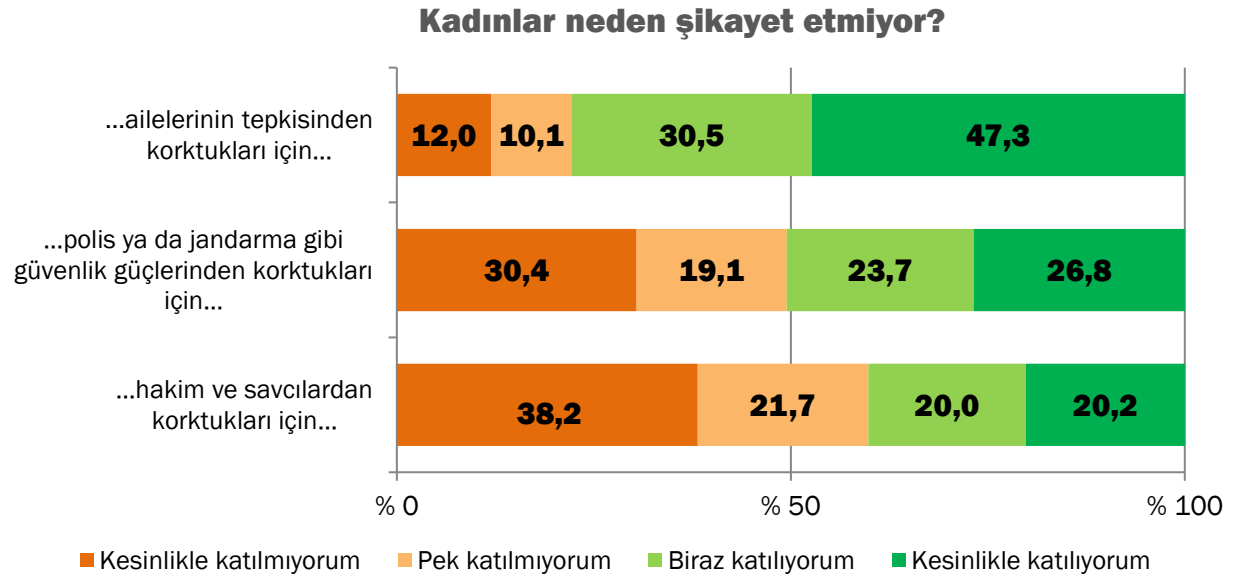
1. Kadına yönelik şiddet ve devlet algısı
2. Çalışma hayatında kadın-erkek eşitliği/eşitsizliği
3. Cinsel tacize ilişkin bireysel sorumluluk algısı
4. İşyerinde cinsel tacize ilişkin algılar

Bu bölümleri ayrı ayrı incelemeye başlamadan sonunda söyleyeceğimiz bir iki şeyi baştan belirtmekte fayda görüyoruz. Kadınların toplumsal konumu ve şiddet gördüğünde yapması öngörülen konularla ilgili görüşler halk genelinde tekil bir yapıya sahip. Diğer bir deyişle, herhangi bir soruya verilen yanıt farklı demografik veya hayat tarzı kümelerine göre büyük değişimler göstermiyor. Hatta kadınlar ve erkekler arasında dahi genel olarak baktığımızda büyük farklar ortaya çıkmıyor. Kadın meselesine bakıştaki en etken faktör ise dindarlık seviyesi ve geleneksellik olarak gözüküyor.



2.1. Devlet Algısı: Kadınlar Şiddeti Neden Şikayet Etmiyor?

Kadınların aile içi şiddeti aile dışına çıkartmadıkları, hukuki ve adli platforma taşımadıkları gerçeği varlığını halen sürdürüyor. Alınan önlemler ve kamu eğitimlerine rağmen halen bu tip bir toplumsal yara olduğunu görebiliyoruz. Bu durumun sebebini görüşülen kişilere üç aşamalı olarak sorduğumuzda aile dışına çıkamamasının esas sebebinin gene aileler olduğunu tespit edebiliyoruz.



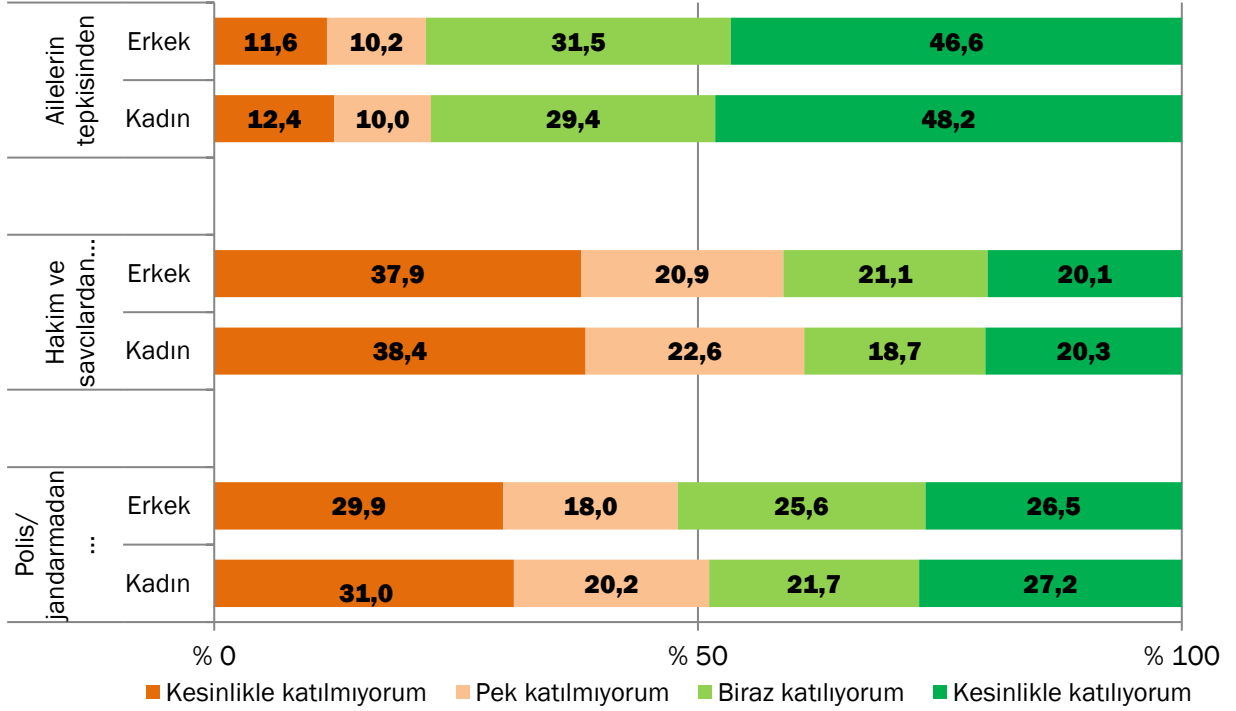
Araştırma verilerine göre halkın yüzde 80'e yakını kadınların kendi ailelerinden korktuklarından dolayı şikayet etmediklerini belirtmektedir. Yarıya yakın kolluk kuvvetlerinden korkuyor olmanın sebep olduğunu belirtirken, adli makamlardan korkmayı şikayet etmeme sebebi olarak görenler ise yüzde 40 mertebesindedir.

Genel görüş: En çok şikayetten çekinme sebebi aile

Genel görüşe göre kadınlar şiddetle karşı karşıya kalınca, en fazla en yakın çemberdekilerden, en düşük oranda ise en dışarıdakilerden korkmaktadır. Bu varsayım oranlarını cinsiyete göre incelediğimizde ise karşımıza çarpıcı bir durum çıkmaktadır.

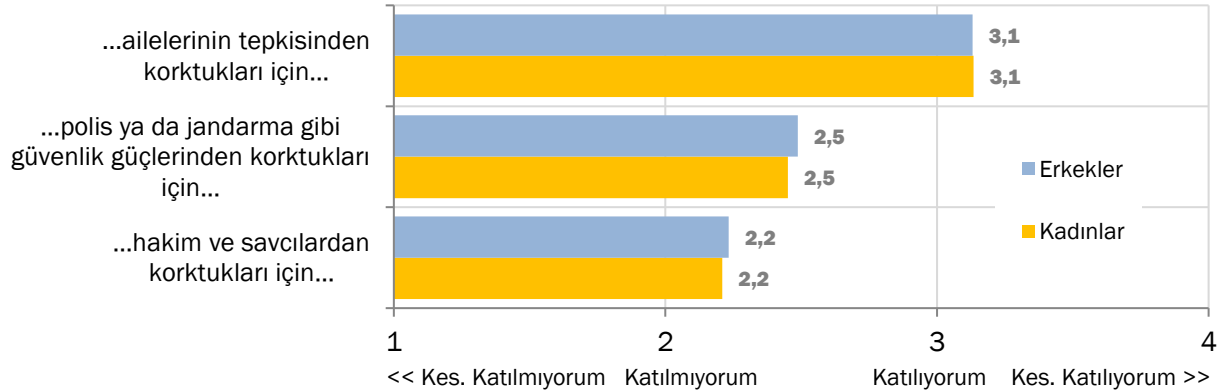


Kadınlar neden şikayet etmiyor?



Yukarıdaki grafikte de yer aldığı gibi kadınların neden korktuklarına dair tahminleri açısından kadınlar ve erkekler arasında en ufak bir fikir farkı gözükmemektedir.

Kadınlar neden şikayet etmiyor?



Ölçekli olarak sorduğumuz bu soruya ortalama değer olarak baktığımızda daha anlamlı bir sonuç görebiliyoruz. Kadınların şikayet etmesini engelleyen bir unsur olarak ailelerin tepkisini gören iddiaya hem erkekler hem de kadınlar ortalamada 'katılıyorum' demiştir.

Bu üç soruyu eğitim seviyesi, hane geliri, medeni durum, dindarlık seviyesi veya hayat tarzı gibi farklı demografik parametrelere göre incelediğimizde de değişim gözlemleyemiyoruz.

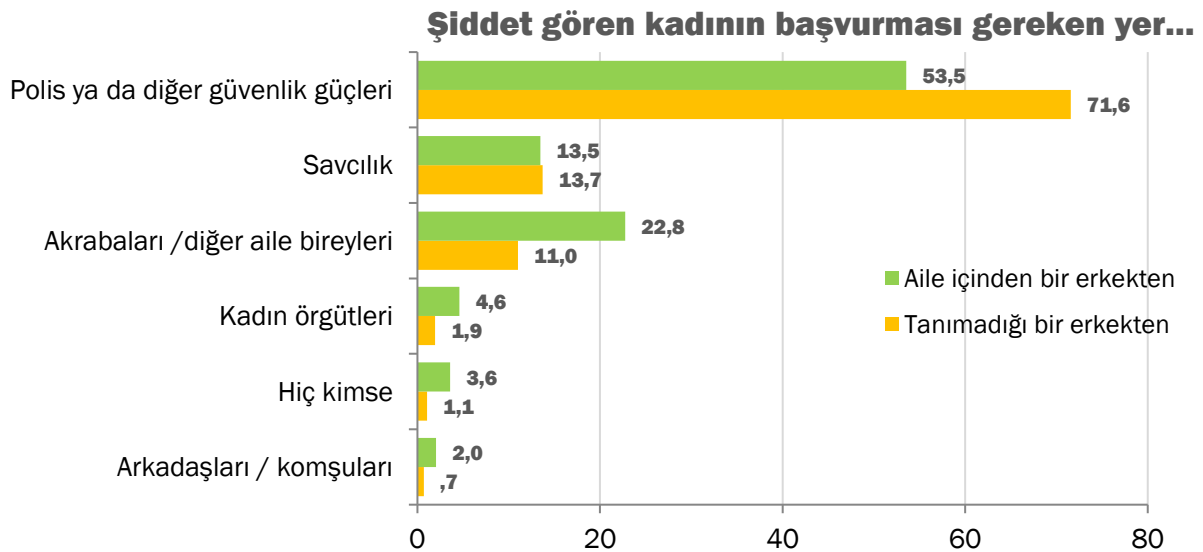


PEARSON KORELASYON TABLOSU	Medeni durum	Hayat tarzı kümesi	Dindarlık	Eğitim durumu	Aylık hane geliri
...polis ya da jandarma gibi güvenlik güçlerinden korktukları için...	-0,025	-0,036	-0,053	0,018	0,003
...ailelerinin tepkisinden korktukları için...	-0,049	-0,039	-0,065	0,092	0,044
...hakim ve savcılardan korktukları için...	0,022	-0,010	-0,056	-0,006	-0,062

Korelasyon hesabı yapıldığında iki soru arasında birebir ilişki olması halinde hücreler içindeki değerler 1 veya -1'e yaklaşıyor olması gerekmektedir. Ancak, bu tabloda da görüldüğü gibi şikayet etmeme nedenleriyle demografik özellikler arasındaki korelasyon değeri hiçbir durumda 0,1'in bile üstüne çıkmamaktadır.

2.2. Devlet Algısı: Şiddet Gören Kadın Ne Yapmalı?

Şiddet gören kadının ne yapması gerektiğini 3 farklı soru incelemeye çalıştık. İlk olarak şiddetin kaynağını aile içindeki bir erkekten gelen şiddet ve yabancı birisinden gelen şiddet olarak ikiye ayırıp sorumuzu sorduk ve başvurulacak mercileri seçenек olarak aynı tuttuk.

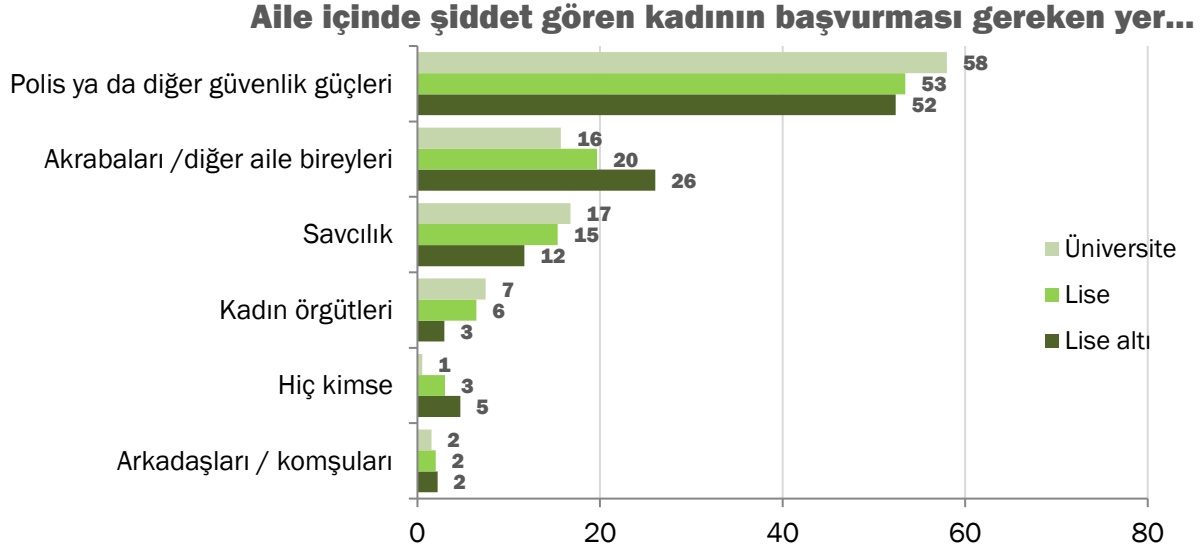


Görüldüğü gibi, tüm olumsuz tabloya rağmen şiddet aile içinden gelse bile kadınların başvurması gereken yer konusunda devletin kolluk kuvvetleri açık ara ile başı çekmektedir. Polise ve savcılığa başvurulması gerektiğini düşünenleri birarada düşünürsek toplumun yüzde 70'e yakını aile içi şiddet karşısında aile dışına çıkıp çözümün devlet mercilerinde aranması gerektiğini belirtmektedir. Şiddetin aile dışından gelmesi durumunda bu oran yüzde 85'e kadar çıkmaktadır.

Buna rağmen aile içindeki şiddet karşısında olayı yine aile içinde çözmeyi öngören yüzde 22'lik bir kesim bulunmaktadır. Hatta, kadın şiddeti bir yabancı erkekten görse dahi konunun aile içinde kalmasını öneren yüzde 11'lik bir grup göze çarpmaktadır.



Yukarıdaki tablodan kadın örgütlerine dair iyi bir tablo ortaya çıkmamaktadır. Aile içinde şiddet yaşanması durumunda örgütlere başvurulması gerektiğini düşünenlerin oranı yüzde 5'i geçmemektedir. Bu oran aşağıdaki grafikte de görüldüğü gibi üniversite eğitilmişler arasında bile yüzde 7'nin üstüne çıkmamaktadır.

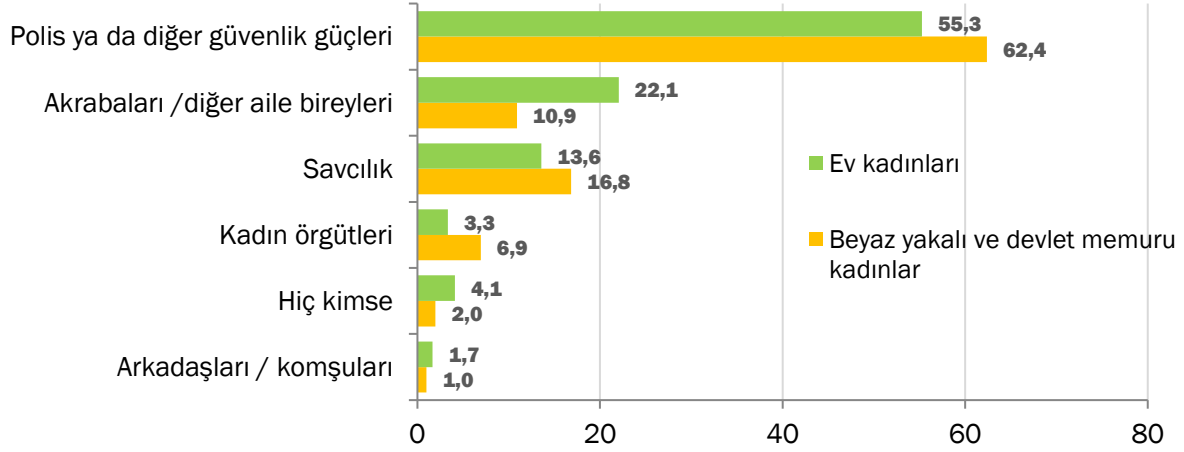


Eğitim seviyesi yükseldikçe devlete başvurma oranı yükselmekte aile içinde çözme eğilimi azalmaktadır. Eğitim seviyesine göre bu tip bir değişimin beklenir bir durum olduğunu kabul edebiliriz. Ancak, gene de Türkiye yetişkin nüfusunun yüzde 13'ünü teşkil eden üniversite mezunlarının bile yüzde 16'sı aile içinde şiddet gören bir kadının başvurması gereken mercinin diğer aile bireyleri olması gerektiğini belirtmektedir. Bu bahsettiğimiz oran neticede 1 milyonun üstünde bir grup insana tekabül etmektedir. Daha sonra da bu iddiayı birçok bulgu ile tekrar edeceğiz ancak bu aşamada bir kez belirtelim ki kadına şiddetin bir suç olduğunu kabul etmeyip aile dışına taşımamayı öngören zihniyet, eğitimlilerde daha az olabilir ancak yok olmamaktadır.

Aşağıdaki grafikte ise ev kadınlarıyla çalışan kadınların görüşlerini karşılaştırmaya çalıştık. Analize sadece özel sektörde çalışan veya devlet memuru olduğunu belirten kadınları dahil ettik. Verileri karşılaştırmadan önce, ev kadını olduğunu belirtenlerin kadınların yüzde 65'ini, çalışanların ise yüzde 10'unu oluşturduğunu hatırlatmakta fayda var.



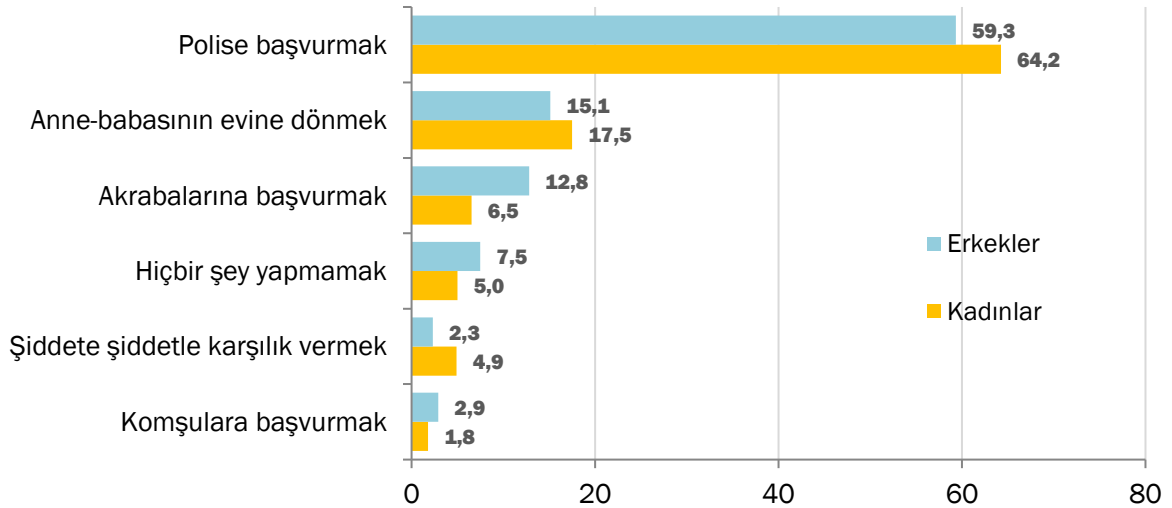
Aile içinden şiddet gören kadının başvurması gereken yer...



Görüldüğü gibi, ev kadınlarının yüzde 68'i devlet kurumlarına başvurulması gerektiğini belirtirken, bu oran çalışan kadınlar arasında yüzde 80'e kadar çıkmaktadır. Ayrıca, çalışan kadınlar arasında kadın örgütlerine başvurulması gerektiğini düşünenler yüzde 7'ye kadar çıkmaktadır.

Kadınların eşinden gelen bir şiddetle karşılaştığında ne yapması gerektiğini ise aşağıdaki grafikte yer alan seçenekler eşliğinde yönlendirdik. Soruda, açık açık 'eşinden dayak yerse' şeklinde belirtip hangisini yapması gerektiğini sorduk. Aşağıdaki grafik bu soruya verilen yanıtların erkek ve kadınlara göre ayrımını göstermektedir.

Eşinden dayak yiyen kadının yapması gereken



Bu denli açık açık sorulduğunda da insanların çoğunluğu, yapılması gereken olarak devlete/kolluk kuvvetlerine başvurmayı işaret etmektedir. Kadınların yüzde 65'i, erkeklerin ise yüzde 59'u eşinden dayak yiyen kadının polise başvurması seçeneğini işaretlemiştir.

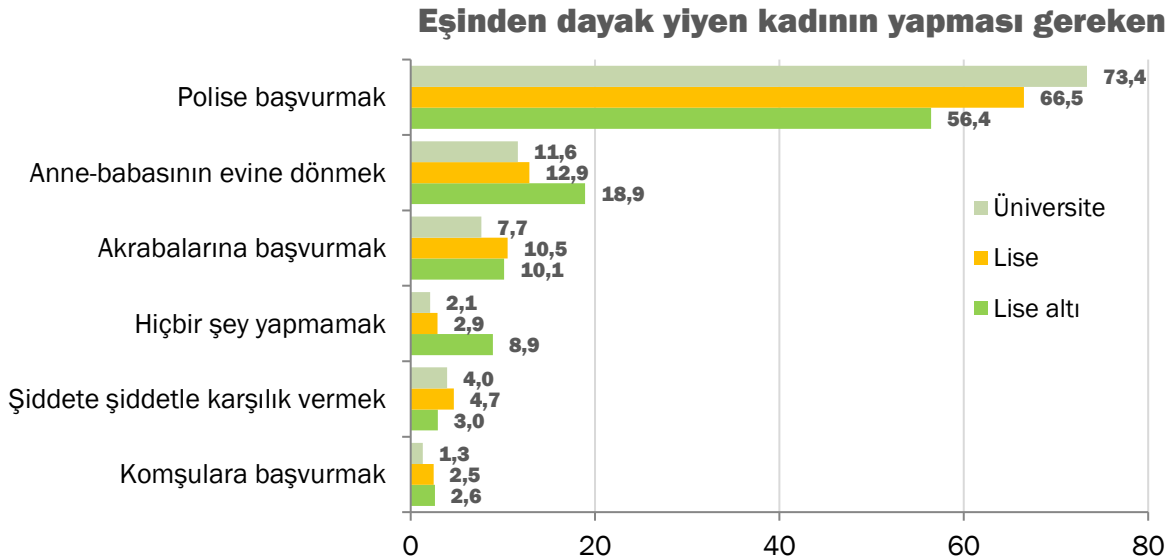


Erkeklerin de kadınların da dörtte biri anne-baba evi veya akrabalara başvurmak şeklinde aile içinde olayı çözmeyi önermektedir. Akrabalara başvurmayı erkekler daha fazla önermektedir.

Yukarıdaki grafikte bize göre en çarpıcı olan veri ise, kadınların yüzde 5'i erkeklerin ise yüzde 8'inin eşten yenen dayak karşısında 'hiçbirşey' yapılmaması gerektiğini belirtmiş olmasıdır. Bu oran her ne kadar yüzde olarak az görünüyor olsa da toplamda 1 milyon yetişkin kadına ve 1,5 milyon yetişkin erkeğe denk düşmektedir.

Şiddete şiddetle karşılık verilmesini öneren hayli az gözükmemektedir. Ancak, kadınların bu seçeneği daha fazla tercih etmiş olması dikkat çekici bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

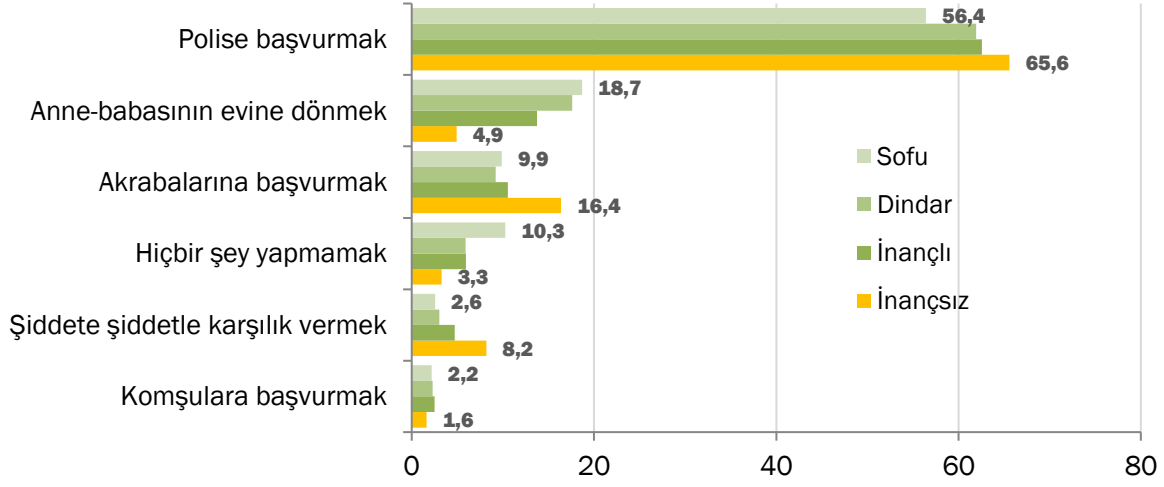
Bu sorunun cevaplarını eğitime göre incelediğimizde bir önceki sorudakine benzer bir dağılımla karşılaşyoruz. Eğitim seviyesi yükseldikçe devlete başvurma eğilimi artıyor, aile içinde kalmasına dair eğilim düşüyor.



Bu tahmin edilebilir sonucun daha derinine inmek veya farklı boyutlarıyla incelemek gerekiyor. Bu bölümün başında da dindarlık seviyesinin belirleyici olduğunu belirtmiştik. Aşağıdaki grafik kişilerin belirttiği dindarlık seviyesine cevaplarını göstermektedir.

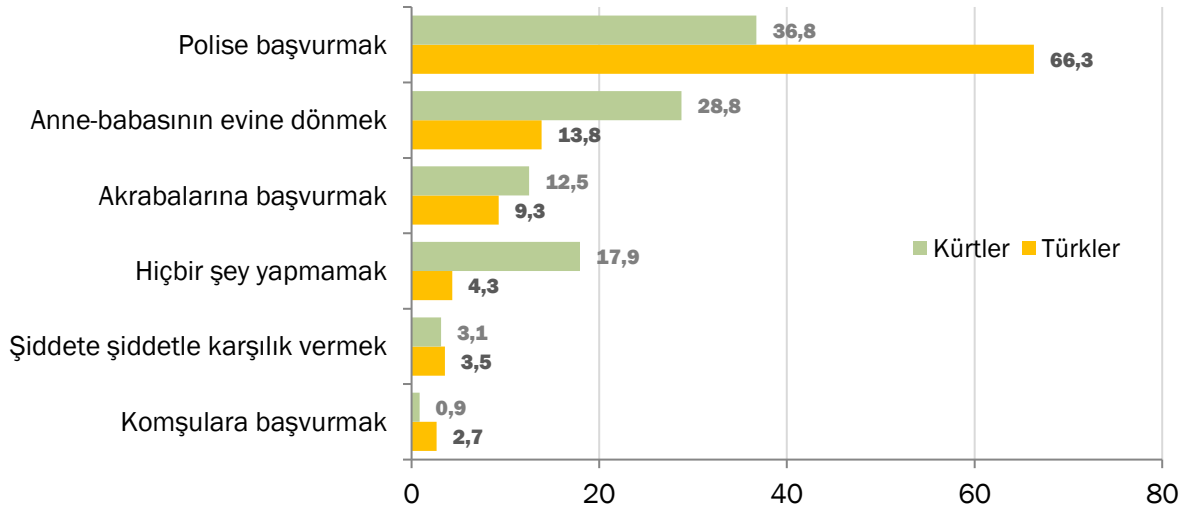


Eşinden dayak yiyen kadının yapması gereken



Dindarlık seviyesi arttıkça polise başvurmak belirgin bir şekilde azalmakta, aile içinde çözme eğilimi artmaktadır. Ancak, bu noktada dikkat edilmesi gereken unsur, genel tablonun ciddi oranda değişmediğidir. Diğer bir deyişle, inançsız olduğunu belirtenler ile sofu olduğunu söyleyenler arasında polise başvurmak cevabında yüzde 10 mertebesinde fark gözükmemektedir. Ancak, fark sadece yüzde 10'dur. Dinin tüm gereklerini yerine getirdiğini belirten (sofu) kişilerin de yüzde 56'sı, yarısından fazlası bir kadının eşinden dayak yemesi durumunda polise gitmesini önermektedir. Her ne kadar dindarlık bu konuda belirleyici parametre gibi gözükse de, toplumun genel tavrında büyük kaymalar gözükmemektedir.

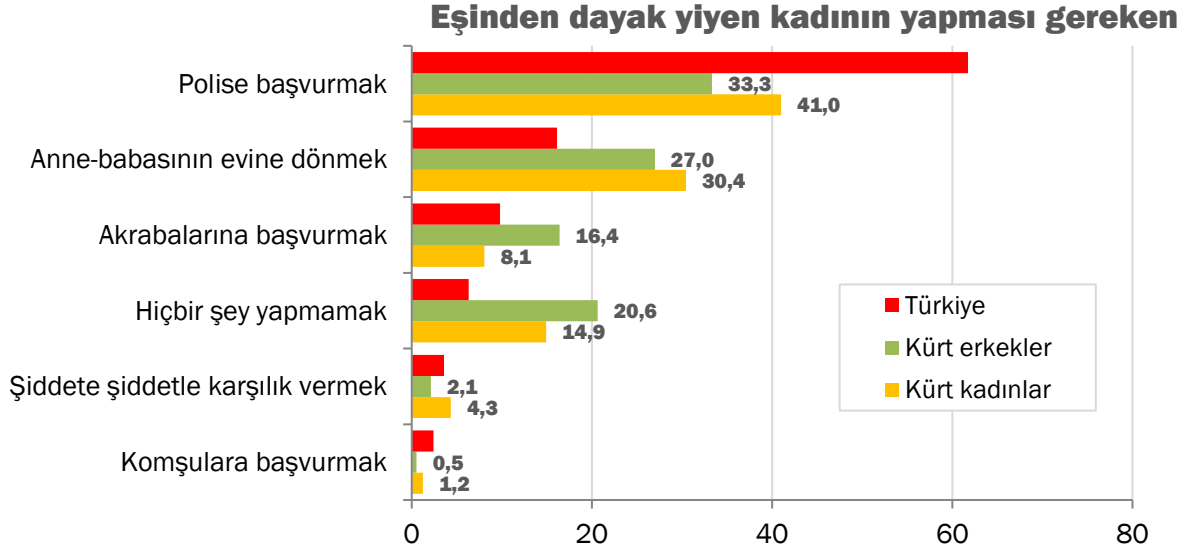
Eşinden dayak yiyen kadının yapması gereken



En büyük kaymanın gözükmediği parametre ise etnik kimlik olarak göze çarpmaktadır. Kürt olduğunu belirtenlerin yüzde 40'ı anne-baba evine dönmeyi veya akrabaları başvurmayı önerirken, yüzde 18'i hiçbirşey yapılmaması gerektiğini söylemektedir.



Kürt olmak kadının şiddet karşısında ne yapması gerektiğine dair ciddi bir fark ortaya çıkarmaktadır.



Bu farkın bir de Kürt asıllı vatandaşlarda kadınlar ve erkekler arasında var olup olmadığını incelediğimize, yukarıdaki grafikte de görüldüğü gibi, Kürtler arasında kadın ve erkeklerin görüşleri belli oranlarda değiştiğini tespit edebiliyoruz. Ancak, kadın da olsa, erkek de olsa Kürtlerin görüşleri bu konuda Türkiye geneline göre hayli farklıdır. Kürt erkeklerin sadece üçte biri böyle bir durumda polise gitmeyi önermektedir.

Etnik kimlik kadına şiddete verilmesi gereken tepki' konusunda belirleyici

Bu durumun etnik kimliğe özgü bir davranış biçimi olarak tarif etmek veya böyle bir iddiada bulunmak son derece güç. Yerel dinamikler ve töre gibi ölçülemeyecek unsurların bu anlamda belirleyici olduğu iddia edilebilir. Özellikle 'hiçbirşey yapmamak' seçeneğinin Kürtler arasında bu oranda öneriliyor olması töre konusuyla bağlantılı olarak düşünülebilir. Ancak, polise veya diğer bir ifadeyle 'devlet'e başvurmanın bu denli düşük olması Kürtlerin genel olarak devlete güvensizliği ile ilgili bir bulgu olarak da değerlendirilebilir.

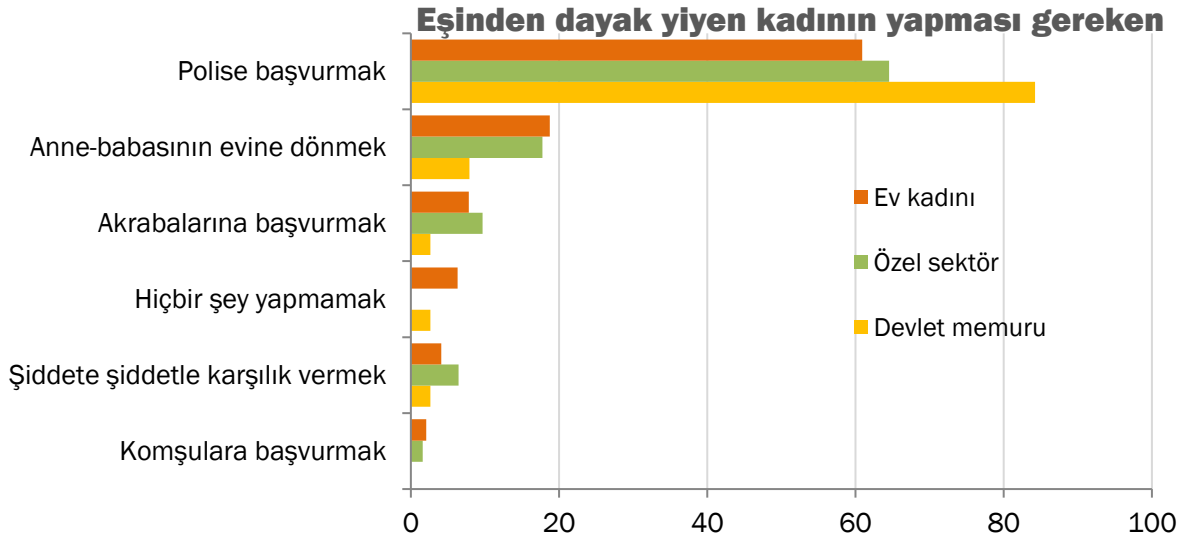
Kürt kadınlar akrabalarından uzak duruyor

Yukarıdaki grafikte detay olarak gözükebilecek ancak önemli bir bulgu ortaya çıkıyor. Kürt kadınların Kürt erkeklerine göre görünür bir şekilde farklı fikir beyan ettiği bir seçenek 'akrabalara başvurmak' konusunda. Kürt kadınları eşinden şiddet görmesi durumunda akrabalarına başvuracağını genel olarak Türkiye geneline göre dahi daha düşük oranda belirtmektedir. Kürtlerin yoğunluklu yaşadığı coğrafyadaki töre ve akraba evliliği ağırlığını göz önünde bulundurursak Kürt bir kadının kocasıyla yaşadığı bir problem karşısında kocasının da yakını olması muhtemel akrabalarından çekiniyor olmasını normal karşılamak gerekebilir.



Kadın devlet memurları 'devlet'e başvurmalı diyor

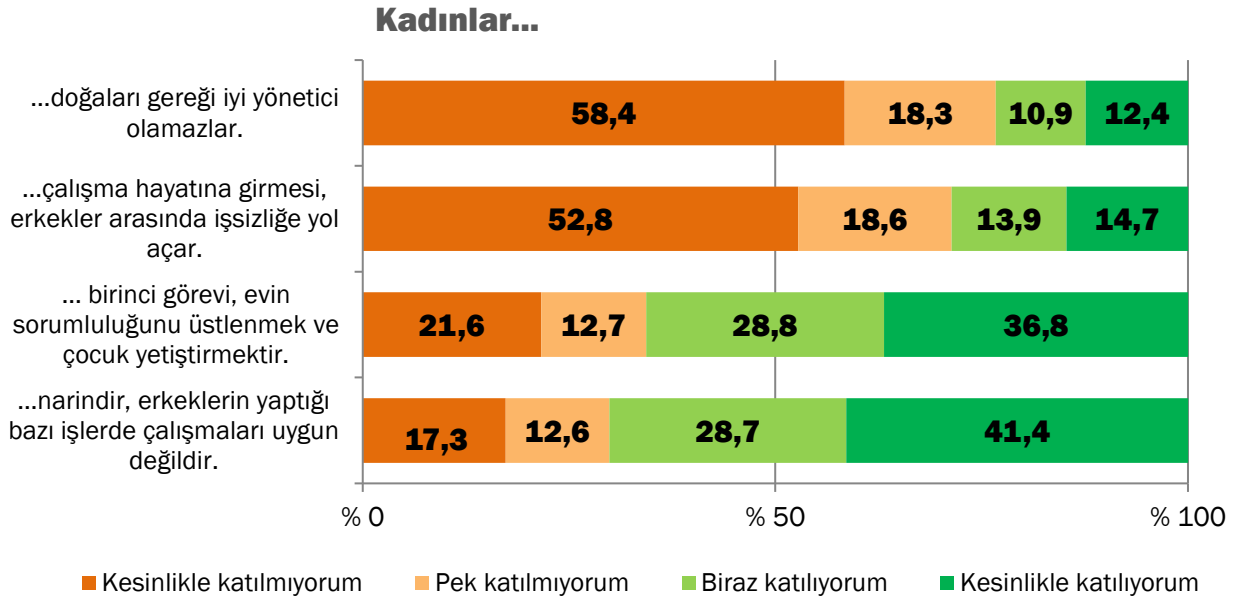
Kadına şiddete tepki konusunda bir diğer farklılaşma da çalışma durumunda ortaya çıkıyor. Aşağıdaki grafik kadınlar arasındaki üç farklı grubun şiddet karşısındaki tutumunu göstermektedir: Özel sektörde çalıştığını belirten kadınlar, devlet memuru olduğunu belirten kadınlar ve ev kadını olduğunu belirtenler. Büyük oranda üniversite mezunu olan kadınların yer aldığı özel sektör çalışanı kadınlar kümesi ile ev kadını olduğunu belirtenler arasında dikkat çekici bir fark göze çarpmamaktadır. Ancak, kadın devlet memurları için durum özellikle devlete başvurma konusunda önemli bir değişim göstermektedir; yüzde 85'i eşinden şiddet gören kadının polise (devlete) başvurması gerektiğini belirtmektedir.





2.3. Kadınların Görevi, İşi, Gücü veya Kariyeri

Kadınların toplumsal ölçekte şiddetle karşı karşıya kalmasını kadınların toplumsal varoluştaki yerini incelemeden masaya yatırmanın mümkün olmadığını düşünüyoruz. Kadınların üçte birinin 'ev kadını' olduğu bir toplumdan söz ediyoruz. Erkeklerin ise sadece üçte biri çalışmıyor, öğrenci veya emekli. Dolayısıyla kadınların ekonomik hayatta, dolayısıyla da çalışma hayatındaki yeri son derece belirleyici. Bu kapsamda 4 farklı soru ile toplumun çalışma hayatında kadının yerine ilişkin algısını anlamaya çalıştık.

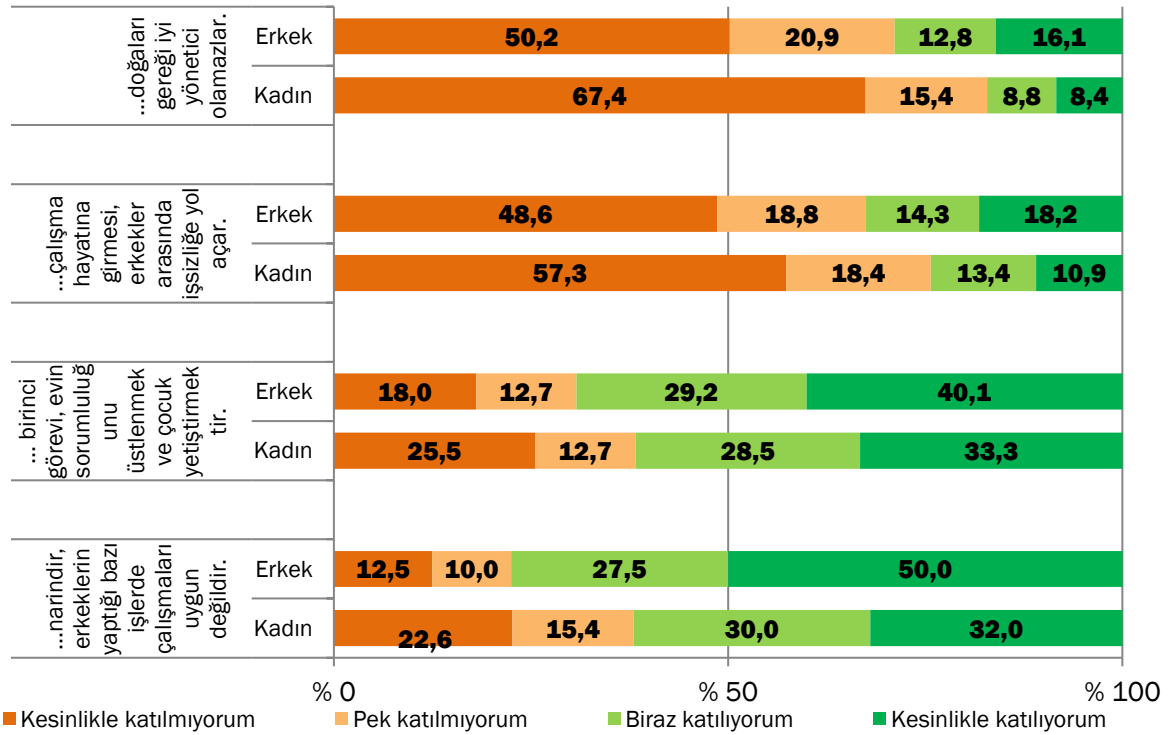


Kadınların iş hayatındaki konumlarına veya aile sorumluluklarına ilişkin dört konuda önermeler görüşülen kişilere okundu ve bu ifadeler ne derece katılıp katılmadıkları 4'lü ölçekle belirlenmeye çalışıldı. Genel olarak görüşülen kişilerin en hemfikir olduğu iddia, kadınların bazı işlerde çalışmak için narin olduğu konusunda oldu. Ancak, bu düşünceye bile toplumun yüzde 30'u onay vermemektedir. Diğer yandan, kadınların doğası gereği iyi yönetici olamayacağını belirtenler dörtte bir mertebesindedir. Bu ifadeye 'kesinlikle katılmıyorum' diyenlerin oranı ise yüzde 60'a yakındır. Kadınların iyi yönetici olamayacağını düşünenlerin oranı sadece kadınlar arasında bile yüzde 17'ye kadar inmektedir.

Kadınlar ile erkeklerin en fazla fikir ayrılığına düştüğü konu, kadınların narin olmalarından dolayı erkeklerin yaptığı bazı işlerde çalışmak için uygun olmamaları konusu olmuştur. Erkeklerin sadece yüzde 22'si bu fikre itiraz ederken, bu oran kadınlar arasında yüzde 38'e kadar çıkmaktadır.



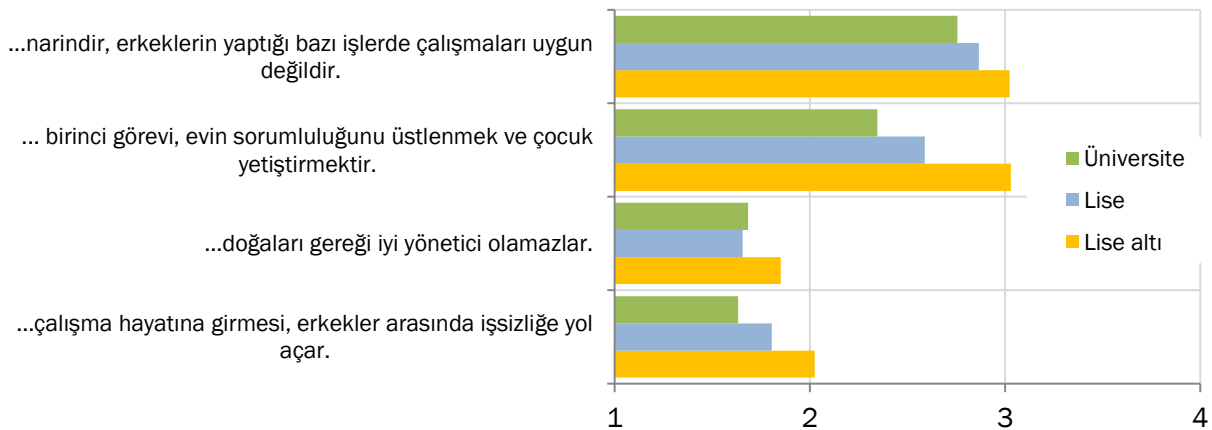
Kadınlar...



Diğer yandan, kadınlarla erkeklerin birbirine en benzer düşündüğü konu, kadınların birincil görevinin çocuk yetiştirmek olduğudur. Yetişkin kadın nüfusunun üçte ikisi kadınların birinci görevinin evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk yetiştirmek olduğunu düşünmektedir.

Eğitim seviyesi yükseldikçe kadının iş hayatındaki varlığını uzaklaştıran tüm bu önermeleri onaylayanlar azalmaktadır. Ancak, bu oranlar toplum genelinde hiçbir parametreye göre tersine dönmemektedir. Toplumun farklı sosyo-ekonomik veya hayat tarzı gruplarındakiler birbirine zıt fikirlere sahip değildir.

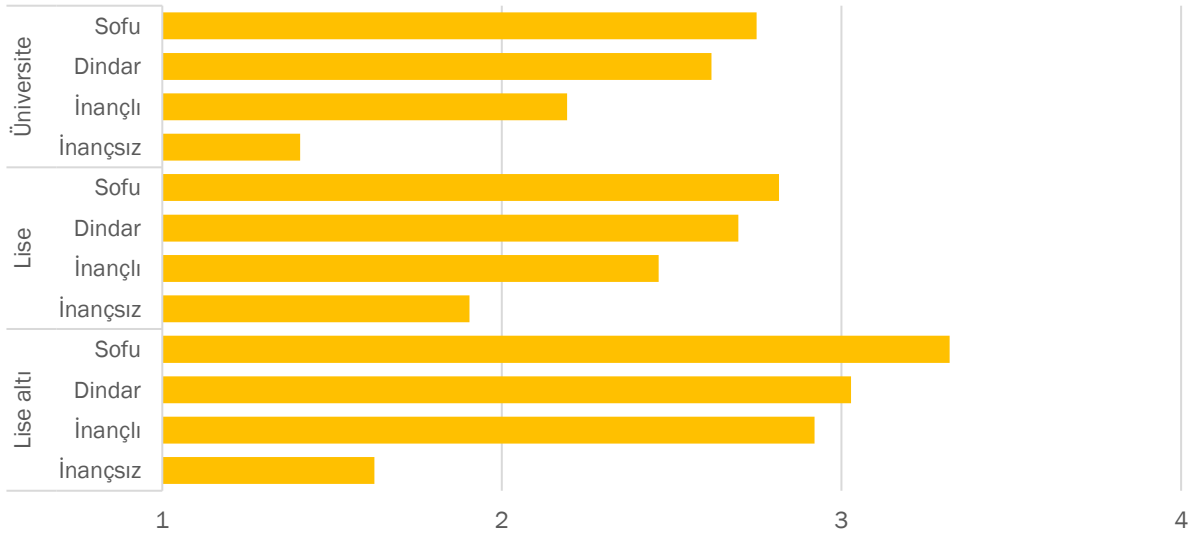
Kadınlar...





Bu bölümün farklı açıklamalarında belirttiğimiz gibi, dindarlık da önemli bir parametre olarak karşımıza çıkmaktadır. Dindarlık seviyesi yükseldikçe yukarıdaki dört önermeyi de onaylama oranı yükselmektedir. Bu sonucu eğitim ve dindarlık arasındaki keskin ilişkinin doğruluğunu düşünebiliriz. Ancak, farklı eğitim seviyesi gruplarında da inanç seviyesi etkin bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Örnek olarak aşağıdaki grafikte farklı eğitim grupları içindeki farklı dindarlık seviyesindeki grupların 'kadının birincil görevinin çocukları yetiştirmek' olduğuna dair görüşleri yer almaktadır. Eğitim seviyesi ne olursa olsun dindarlık seviyesi bu ifadeyi onaylama konusunda belirleyici unsur olarak göze çarpmaktadır.

Kadının birinci görevi, evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk yetiştirmektir.

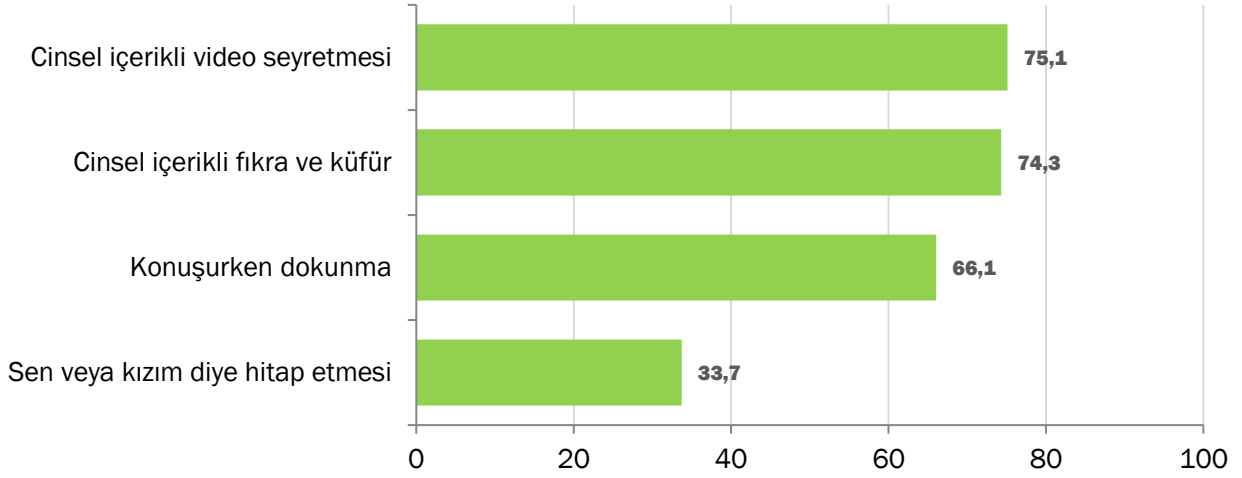


2.4. İşyerinde Tacizin Tanımı

Taciz nedir? Ne olursa kadın taciz edilmiş olur? Bu soruların cevapları konusunda toplumsal bir uzlaşa sağlanmış olduğunu iddia etmek son derece güç. Diğer yandan, evrensel normların bu topraklarda da geçerli olmasını sağlamaya çalışan odakların güçlerinin sınırlı olduğunu da iddia edebiliriz. Neticede, neyin kadına tacizin sınırına dahil olduğunu belirlemek son derece önemli. Bu olgunun tanımını ancak belirli bir alan içinde, şimdilik 'işyeri' içinde yapmayı uygun gördük. İşyerinde neyin taciz olarak algılanması gerektiğini tek bir sorunun seçenekleri içinde görüşülen kişilere yönlendirdik.



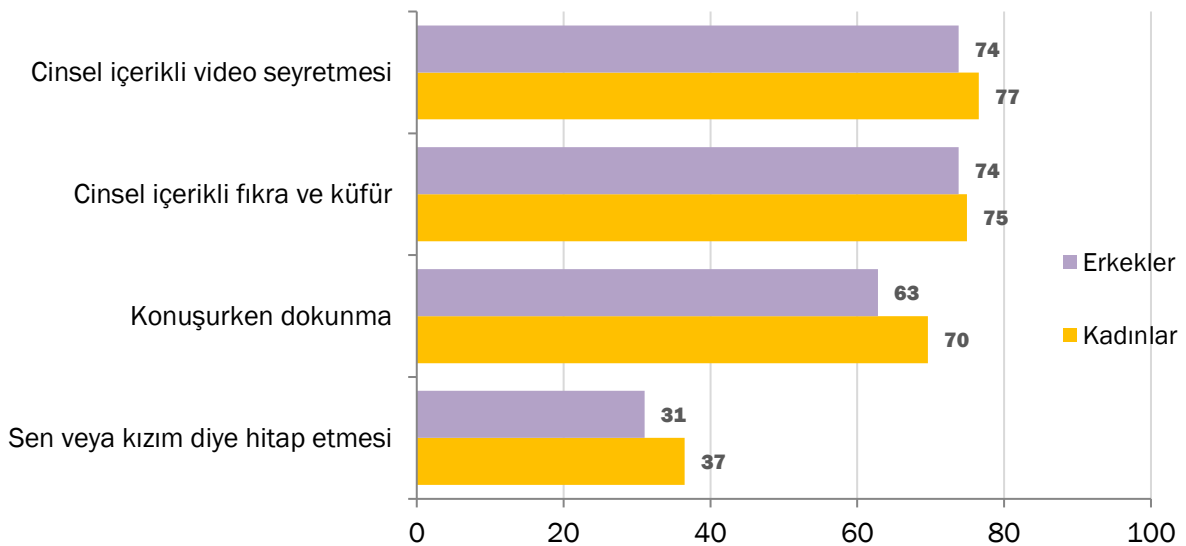
Erkek çalışanların hangi davranışları tacizdir veya huzur bozar?



Bu grafiğe göre, görüştüğümüz kişilerin yüzde 75'i erkeklerin işyerinde cinsel içerikli video seyretmesini ve yüzde 74'ü cinsel içerikli fıkra ve küfürü kadın iş arkadaşlarına yönelik cinsel taciz olarak görmektedir. En az oranda cinsel taciz olarak tarif edilen davranış ise 'sen veya kızım diye hitap edilmesi' olarak gözükmektedir.

Araştırmaya göre toplumun üçte ikisi bir kadına işyerinde 'kızım' diye hitap edilmesini cinsel taciz olarak görmemeyi tercih etmektedir. İlk akla gelen, bu konuda kadınlar ve erkekler arasında algı ve tercih farkı olacaktır. Ancak, aşağıdaki grafik aksini göstermektedir.

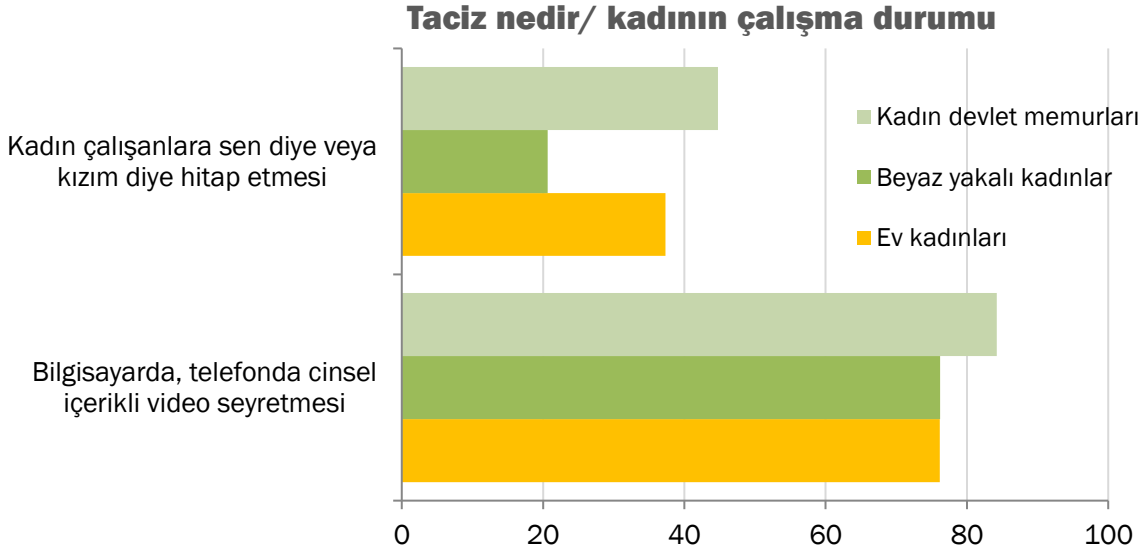
İşyerinde taciz...



Cinsel tacizin tanımı konusunda kadın veya erkek olmak tek başına hiçbir görüş farklılığı ortaya koymamaktadır.



Ancak, aşağıdaki grafik farklı bir tablo ortaya koymaktadır. Kadınların çalışma hayatının içinde olup olmaması tacizin tanımına ilişkin dikkat çekici bir fark doğurmamaktadır. Bunu önemli bir gösterge olarak not etmekte fayda var. Zira, neyin taciz olduğunu belirleyen unsur iş dünyası değil, kadın dünyasıdır.



İşyerinde kadına tacizin sınırları konusunda yukarıda bahsedilenlerin ötesinde belirleyici bir faktör göze çarpmamaktadır.

Kadın tacizin referansını durduğu yerden değil toplum genelinden alıyor

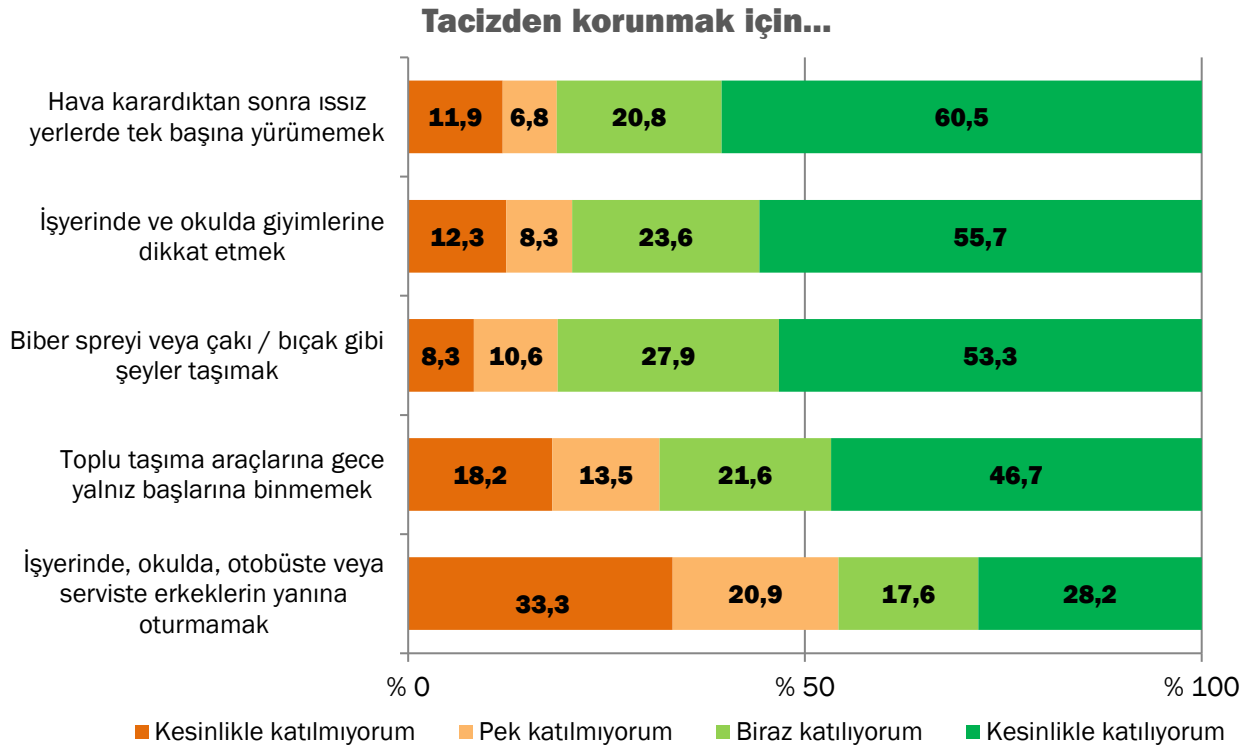
Görüldüğü gibi, tacizin tanımına ilişkin algının toplum genelinde tüm dilimlerinde ortak olması dikkat çekici bir bulgu olarak ortaya çıkıyor. Kadınların üçte ikisinin iş yaşamından uzak ev kadınları olduğu hesaba katılırsa, kadınların cinsel tacize dair tanımlarının erkeklerle benzer olması anlaşılabilir bir sonuç. Ancak, bu algının cinsiyete ve hatta iş hayatında varoluş biçimine göre bile değişmiyor olması son derece önemli. Kadınlar nerede var oluyorsa olsun, tacizi tanımlarken referansını işyerinden değil, toplumdaki alıyor.



2.5. Tacize Uğramamak İçin...

Kadın şiddeti ister aileden ister aile dışından görsün, halen tüm toplum olarak bu durumun ortaya çıkmaması için kadının kendi üstüne düşeni yapıp yapmadığını sorguluyoruz. Bu durumun aksini sorgulayan STKlar veya siyasi unsurlar elinden geleni yapıyor. Ancak, halen toplum olarak mağdurun sorumlulukları daha tarif edilebilir olarak karşımıza çıkıyor. Bu araştırmada da, görüştüğümüz kişilere kadınların tacize uğramamak için yapmaları gerekebilecek unsurları 4li ölçekte sorduk.

Aşağıdaki grafikte de görüldüğü gibi toplum geneli kadınların üzerine ciddi sorumluluk yüklemektedir. En düşük oranda onaylanan önlem, toplu taşıma araçlarında erkeklerin yanına oturmamak olarak göze çarpmaktadır. Buna rağmen, yetişkin nüfusun yüzde 46'sı kadınların önlem olarak bunu yapması gerektiğini düşünmektedir. Görüştüğümüz kişilerin yüzde 80'den fazlası da kadınların geceleri ıssız yerde yürümemesini önermektedir.

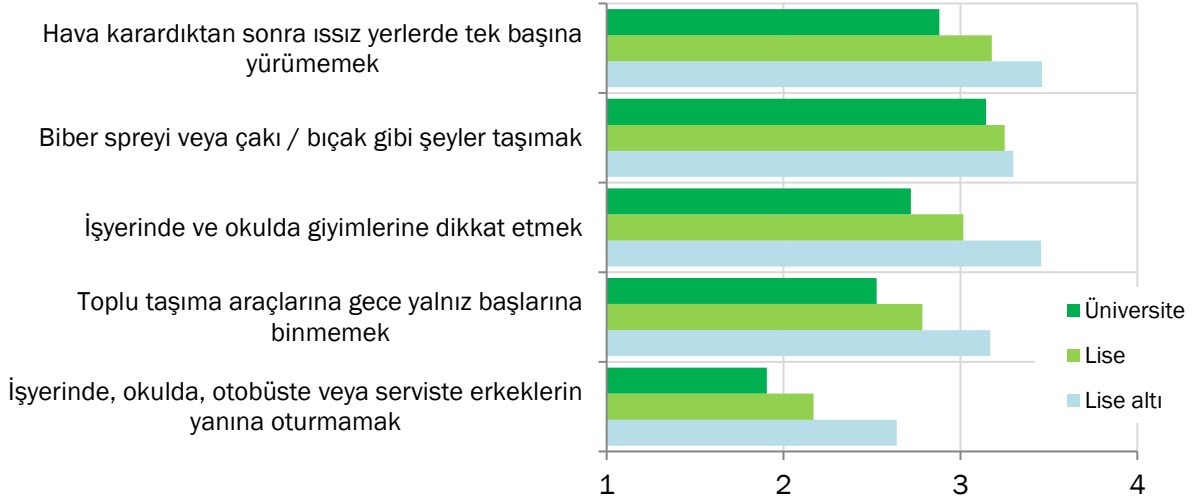


Tacizden korunmak gene kadının meselesi

Bu soruların cevaplarını incelerken hangi önlemin daha fazla onaylandığından ziyade, kadınlara ne oranda sorumluluk verildiğini incelemek gerekiyor. Ortalamada toplumun üçte biri kadınlara farklı yükler bindirmekte, kıyafetlerine dikkat etmeyi, geceleri ıssız yerlerde veya toplu taşıma araçlarında bulunmamayı önermektedir.

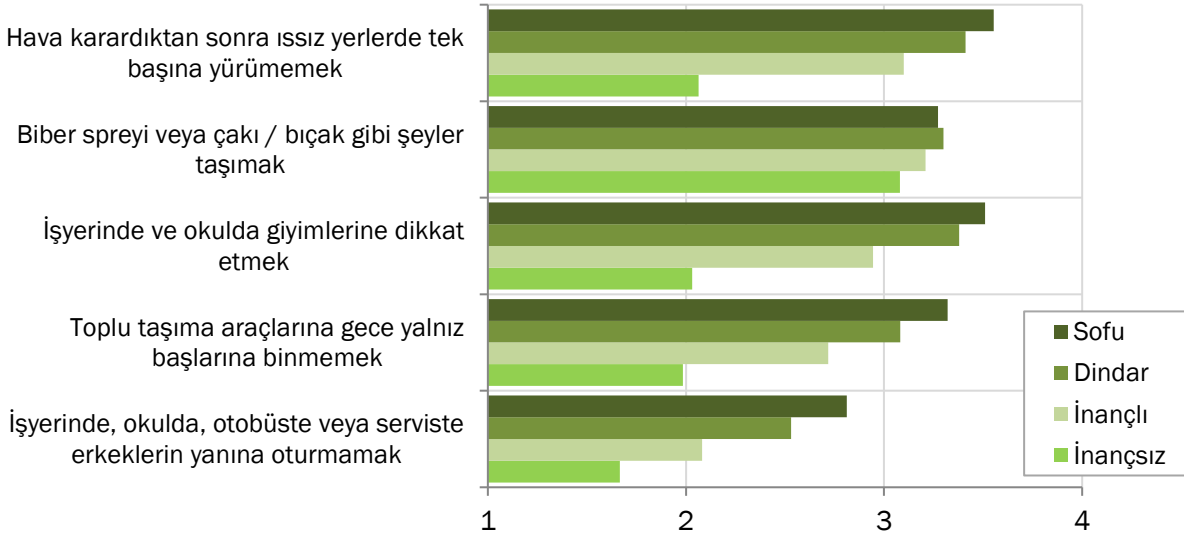


Eğitim seviyesine göre tacizden korunma yöntemleri



Dörtlü ölçekte sorduğumuz bu soruların yanıt ortalamalarını eğitim seviyesine göre incelediğimizde tahmin ettiğimiz bir farklılaşma görüyoruz. Ancak, halen bu toplumda ortalamada üniversite mezunları bile kadınların (ve genç kızların) tacizden kaçınmak için ıssız yerlerde yürümemesi gerektiğini düşünmektedir.

Dindarlık seviyesine göre tacizden korunma yöntemleri



Bir de dindarlık seviyesine göre baktığımızda benzer bir hareket göze çarpmaktadır. Dindarlık seviyesinin, özellikle inançsız olma halinin, kadınların taciz edilmemek adına neler yapması gerektiğine dair düşüncesini değiştirdiğini görebiliyoruz.

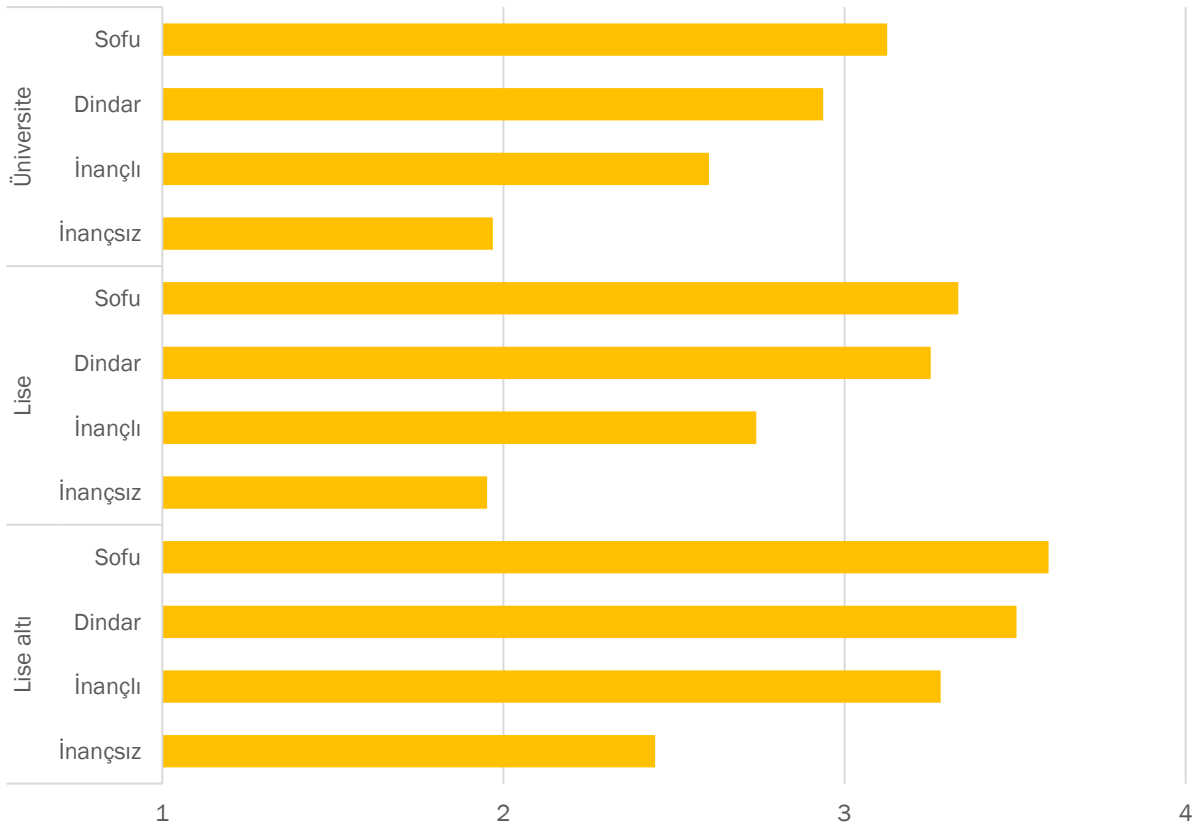
Bu noktada tam anlamıyla verilerimizle kanıtlayamayacak olsak da sezgi niteliğinde bir bulgu ortaya çıkıyor: Kadınlara yönelik önerilen tüm bu önlemlere dair görüş ortalaması aynı oranda azalıp artmaktadır. Neticede, asıl olan hangi önlemin daha fazla tercih edilip edilmediği değil, öne çıkan mesele kadınların bir önlem alıp almamasını savunmaktır.



Herhangi bir önlemi diğerinden çok da ciddi oranlarda ayırmadan hepsine birden 'yapılmalıdır' deme hali eğitime ve dindarlığa göre değişmektedir. Bu sorulara verilen yanıtlar önlemin niteliğinden ziyade, önlem alınıp alınmamasının kadının sorumluluğunda olmasını değerlendirmektedir.

Aşağıdaki grafik yukarıdaki bölümlerde olduğu gibi farklı eğitim seviyeleri içinde farklı dindarlık seviyesi gruplarının bu konudaki yaklaşımlarını göstermektedir. Gene dindarlık, eğitimden bağımsız olarak önemli bir unsur olarak göze çarpmaktadır.

İşyerinde ve okulda giyimlerine dikkat etmek



Kadınların taciz edilmemek adına alması gereken önlemlerden en öne çıkanlarından biri 'kadınların kendi giyimlerine dikkat etmesi'. Bu önermeyi olumlu bulma oranı eğitim seviyesinden bağımsız olarak dindarlık seviyesine göre artmaktadır. Diğer önermelerde de tercih oranları aynı paralellikte devam etmektedir.

Neticede, herhangi bir önlemin diğerine göre çok önemli bir tercih farkı görülmediği bir evrende esas meselenin önlemin niteliği değil, önlem almanın derecesi olarak değerlendirilebiliriz. Bu bağlamda, dindarlık seviyesi arttıkça artan şey bir önlemin işe yarayacağına inanç değil, kadınların önlem almasını gerekli görme halidir.

Sonuçta, kadına şiddet meselesi sadece bu araştırma kapsamında 20 soru ile tüm boyutları masaya yatırılacak bir konu değil elbette. Bu araştırma kapsamında kadına



yönelik şiddetin çıkış noktalarından ziyade, şiddetin varlığına karşı tavırları anlamaya çalıştık.

Kadına yönelik şiddet ve devlet algısı; çalışma hayatında kadın-erkek eşitliği/eşitsizliği ; cinsel tacize ilişkin bireysel sorumluluk algısı; işyerinde cinsel tacize ilişkin algılar şekilde sırayla ele aldığımız dört farklı konuya bir arada baktığımızda önemli bir bulgu dikkatimizi çekiyor. Gerek kadının şiddet karşısında başvurması gereken merci olsun, gerekse tacizden korunma yöntemleri konusunda olsun, toplumda birbirinden büyük anlamda farklı düşünen kümelerle karşılaşmıyoruz. Tabii ki, eğitim seviyesi veya dindarlık seviyesi gibi parametrelere göre herhangi bir önermeyi daha çok tercih eden olabiliyor. Ancak, özellikleri veya hayat tarzları birbirinden ne kadar uzak olursa olsun hiçbir küme birbirinin zıttı görüşe sahip olmuyor. Birçok konuda erkekler ve kadınlar bile aynı düşünüyor; hatta, çalışan, eğitilmiş, beyaz yakalı kadınlar ile ev kadınlarının görüşleri arasında bile dramatik bir fark görülüyor. Kadın meselelerine bakıştaki yekpare bu yapı, çözümün biraz daha zor olduğunu bize gösteriyor. Diğer yandan, şiddet karşısında başvurulması gereken mercinin devlet olması gibi, bazı sorulara verilen yanıtların oranları kadın meselesinin medeni bir noktaya çekilmesine dair ümit veriyor. Ancak, toplumun geneli halen kadını özellikle iş hayatında farklı bir statüye koyuyor ve taciz edilmemesi için kadınların kendilerine sorumluluk yüklüyor.



2.6. Kadına Yönelik Şiddet ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Algılar

Nazife Kosukoğlu, Boğaziçi Üniversitesi
Osman Şahin, Koç Üniversitesi

Kadına yönelik şiddet, Türkiye’de son otuz yılda kamusal tartışma gündemine giren toplumsal sorunlardan biridir. Kadın cinayetlerinden işyerinde cinsel tacize farklı biçimlerde gündelik hayatı belirleyen bu toplumsal sorununun kamusal tartışmalarda kazandığı görünürlük inişli-çıkışlı bir seyir izlemektedir. Ancak sivil toplum örgütleri tarafından hazırlanan raporlardan resmi kurumlarca derlenen istatistiklere pek çok kaynak kadına yönelik şiddetin olgusal olarak çeşitli toplumsal kesimleri etkileyen ve varlığını istikrarla koruyan bir toplumsal sorun olduğunu ortaya koymaktadır.

Kadına yönelik şiddetin Türkiye’nin kamusal tartışma gündemindeki öneminin gelecek yıllarda giderek artabileceğini gösteren iç ve dış dinamiklerden bahsetmek mümkündür. Bu dinamikler arasında kadın örgütlerinin bu toplumsal sorunu kamusal tartışmaların gündeminde tutma çabalarını ve kadına yönelik şiddetin farklı toplum kesimlerince demokratikleşme, eşit yurttaşlık ve insan hakları ekseninde çerçevelendirilmeye başlanmasını sayabiliriz. Yine önümüzdeki dönemde toplumsal cinsiyet rollerinden kadınların bedenleri üzerindeki tasarruf haklarını kullanma biçimlerine kadar kadına yönelik şiddetle ilgili pek çok hususun bu bağlam içinde siyasi tartışmaların odağı haline gelmesi olasıdır.

Günümüze geldiğimizde ise bu toplumsal sorunun görünürlüğün artmasının çeşitli sebepleri mevcuttur. Devletin kadın-erkek eşitsizliğinin dayatılmasına yarayan ya da kadına kadın olduğu için uygulanan şiddetin ortadan kaldırılmasına yönelik etkin adımlar atmamasının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi bağlamında ayrımcılık yasağının ihlali kapsamında değerlendirilmeye başlanması bu nedenlerden sadece birisidir. Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi’nin (İstanbul Sözleşmesi) Türkiye tarafından imzalanmış olması ve Avrupa Birliği’ne üyelik sürecinde hazırlanan raporlarda toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddetin demokratikleşmenin ölçütleri arasında görülmeye başlanması diğer nedenler olarak sayılabilir.

Kadına yönelik şiddetin olgusal yaygınlık ve belirleyiciliği ve kamusal alandaki tartışmalardaki yeri dikkate alındığında Türkiye’de kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılar konusunda yapılmış bir kamuoyu araştırmasının ne kadar önemli olabileceği ortadadır. KONDA tarafından 2620 kişi ile Türkiye genelinde yapılan ankette sorulan sorular 4 ana eksen etrafında belirlenmiştir.



1. Kadına yönelik şiddet ve devlet algısı
2. Çalışma hayatında kadın-erkek eşitliği/eşitsizliği ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılar
3. Cinsel tacize ilişkin bireysel sorumluluk algısı ve cinsel tacizin potansiyel varlığının gündelik hayattaki belirleyiciliği
4. İşyerinde cinsel tacize ilişkin algılar

Anket verilerine ilişkin değerlendirmeler aşağıda bu başlıklar altında sunulmuştur.

2.6.1. Kadına yönelik şiddet ve devlet algısı

Kadına yönelik aile içi şiddetin özel alanda cereyan eden ‘mahrem’ bir husus olarak algılanması ve tanımlanması bu meselenin toplumsal bir sorun olarak ele alınmasını güçleştirmektedir. Ceza hukukunda AB üyelik süreci kapsamında gerçekleştirilen reformlara rağmen, Türk hukuk mevzuatında aile içi şiddetin mahremiyet kapsamında ele alındığı düzenlemelere rastlamak mümkündür. Eşe karşı tecavüzün kovuşturması mağdurun şikâyetine bağlı bir suç olarak düzenlenmesi bunun örneklerinden sadece birisidir. Yaptığımız çalışma ise aile içi şiddetin mahremiyet çerçevesi içinde konumlandırılmasının son yıllarda zayıflamakla birlikte süregiden bir toplumsal eğilim olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 1.

Sizce, ERKEK BİR AILE BİREYİNDEN şiddet gören kadın, öncelikle aşağıdaki kişi veya kurumlardan hangisine başvurmalıdır?	Adet	Yüzde
Akrabaları /diğer aile bireyleri	596	22,9
Polis ya da diğer güvenlik güçleri	1389	53,4
Savcılık	350	13,5
Kadın örgütleri	119	4,6
Arkadaşları / komşuları	53	2,0
Hiç kimse	93	3,6
Toplam	2600	100,0

Tablo 2.

Sizce, TANIMADIĞI BİR ERKEKTEN şiddet gören kadın, öncelikle aşağıdaki kişi veya kurumlardan hangisine başvurmalıdır?	Adet	Yüzde
Akrabaları /diğer aile bireyleri	285	11,0
Polis ya da diğer güvenlik güçleri	1846	71,4
Savcılık	357	13,8
Kadın örgütleri	50	1,9
Arkadaşları / komşuları	19	,7
Hiç kimse	27	1,0
Toplam	2584	100,0

Yukarıdaki tabloda özetlenen veriler arasındaki farklılıklar anlamlıdır. Katılımcıların % 53,4’ü erkek bir aile bireyinden şiddet gören kadınların polise başvurmasının uygun olacağını belirtmişken, kadının tanımadığı bir erkekten şiddet görmesi halinde polise



başvurmasını uygun bulanların oranı % 71,4'tür. Şiddetle karşılaşılması halinde kadının akrabalarına/aile bireylerine başvurmasını uygun bulanların oranı da şiddeti uygulayanın aileden olup olmadığına göre farklılık göstermektedir. Erkek bir aile bireyinden şiddet gören kadınların akrabalarına/diğer aile bireylerine başvurmaları gerektiğini belirtenlerin oranı % 22,9 iken, failin kadının tanımadığı bir erkek olması durumunda kadının akrabalarına/aile bireylerine başvurması gerektiğini düşünenlerin oranı % 11'e düşmektedir. Bu açıdan, çalışma sonuçları şiddetin devlet mercilerine taşınacak bir husus olarak görülmesinin şiddetin failine göre değişkenlik gösteren bir husus olduğuna işaret etmektedir. Bir anlamda aile içi şiddet toplumun ciddi bir kesimi tarafından hâlâ kamusal alana ait olmayan bir mefhum olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 3.

Sizce bir erkeğin eşine dayak atması durumunda kadının yapması gereken en uygun şey aşağıdakilerden hangisidir?	Adet	Yüzde
Hiçbir şey yapmamak	161	6,3
Komşulara başvurmak	61	2,4
Şiddete şiddetle karşılık vermek	91	3,6
Polise başvurmak	1579	61,7
Akrabalarına başvurmak	252	9,8
Anne-babasının evine dönmek	417	16,3
Toplam	2561	100,0

Durum böyleyken katılımcıların ekseriyeti (% 61,7) eşi tarafından dayığa maruz bırakılan bir kadının polise başvurması gerektiğini düşünmektedir. Tablo 3'te polise başvurmayı uygun bulan katılımcıların oranının, Tablo 1 oranlarından daha yüksek olmasının sebebinin sorularda kullanılan terimlerin farklılığından kaynaklandığını, şiddetin daha muğlak bir terim, dayığın ise sonuçları daha vahim bir olgu olarak kavrandığını öne sürmek mümkündür. Bu farklılığın bir başka açıklaması ise failin sorulardan birinde eş, diğerinde erkek aile bireyi olarak tanımlanmış olması üzerinden getirilebilir.

Tablo 4.

Kadınlar polis ya da jandarma gibi güvenlik güçlerinden korktukları için uğradıkları şiddet olaylarını şikâyet etmek istemeyebilirler.	Adet	Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	787	30,4
Pek katılmıyorum	494	19,1
Biraz katılıyorum	614	23,7
Kesinlikle katılıyorum	693	26,8
Toplam	2588	100,0

Bu çalışmada araştırılan başka bir soru ise kadınlar şiddete uğradıklarında devlet güvenlik güçlerinin, bu konu özelinde ne kadar güvenilir aktörler olarak algılandıkları ile alakalıdır. Katılımcılarımızın verdikleri cevaplardan da görüldüğü üzere Türkiye nüfusunun % 50,5'i kadınların güvenlik güçlerinden korkabileceklerini ve bu yüzden şiddete uğradıklarında devlet güvenlik güçlerine başvurmaktan çekinebileceklerini düşünmektedir. Bu rakam sadece kadınların verdiği cevaplar söz konusu olduğunda



% 48,8'e düşmekle beraber Türkiye nüfusunun neredeyse yarısının güvenlik güçlerini kadına şiddet bağlamında güvenilir veya sorun çözücü bir aktör olarak görmedikleri açıktır.

Yine bu tartışma içerisinde, Türkiye genelinin çok ciddi bir kısmının, kadının – kadına şiddete yaklaşımları bağlamında – yargı sisteminden ve bu sistemin başlıca aktörleri olan hâkim ve savcılardan da korkabileceklerini düşündüğünü söylemek mümkündür.

Tablo 5.

Kadınlar hakim ve savcılardan korktukları için uğradıkları şiddet olaylarını şikayet etmek istemeyebilirler.	Adet	Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	985	38,2
Pek katılmıyorum	559	21,7
Biraz katılıyorum	515	20,0
Kesinlikle katılıyorum	521	20,2
Toplam	2580	100,0

Örnekleminizin % 40,2 kadar bir kısmı kadınların hâkim ve savcılara başvurmadan imtina etmelerinde bu aktörlerden korkmalarının etkili olabileceğini düşünmektedir. Sadece kadın katılımcıların cevaplarına bakıldığında ufak bir düşüşle % 38,8'le yine ciddi bir kesimin aynı doğrultuda düşündükleri görülmektedir.

Araştırma sonuçları bu yönüyle hukuk ve kolluk alanında faaliyet gösteren aktörlerin, katılımcıların önemli bir oranı tarafından korku nesnesi olarak görüldüklerini ortaya koymaktadır. Devlet-vatandaş ilişkileri açısından önemli bir soruna delalet eden bu sonuçlar, kadına yönelik şiddetle mücadelede mevzuatın iyileştirilmesi, sığınma evlerinin nitel ve nicel açıdan güçlendirilmesi gibi önlemler kadar kadınların özel olarak yargı mensuplarına ve kolluk kuvvetlerine, genel olarak devlete duydukları güvenin inşasının da önemli olduğunu göstermektedir.

2.6.2. Çalışma hayatında kadın-erkek eşitliği/eşitsizliği ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılar

Türkiye ataerkil bir toplumdur. Bütün sosyal, ekonomik ve kültürel hayat bu eril kodlamalar üzerinden inşa edilmiştir. Dahası bu erkek kodlar hem kadın hem de erkekler tarafından içselleştirilmiş ve bir anlamda normalleştirilmiştir. Örneğin Türkiye'de cumhuriyetin inşasından beri devlet ve diğer merciiler tarafından kutsallaştırılan annelik ve iyi bir eş olma diskurununun Türkiye'de halkın ezici bir çoğunluğu tarafından da kabul gördüğü bu araştırmamızda da açık bir şekilde görülmüştür.



Tablo 6.

Kadının birinci görevi, evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk yetiştirmektir.	Adet	Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	561	21,6
Pek katılmıyorum	331	12,8
Biraz katılıyorum	747	28,8
Kesinlikle katılıyorum	955	36,8
Toplam	2594	100,0

Görüldüğü üzere toplumun % 55,6'lık bir kısmı annelik ve eşlik rollerinin kadın için diğer bütün rollerden önce geldiğini düşünmektedir. Bu oran kadın katılımcıların verdiği cevap göz önüne alındığında biraz düşmekle beraber yine de % 51,7 ile oldukça yüksektir. Nitekim aynı bağlama sahip olmamakla beraber benzer bir soruda da aynı toplumsal eğilim belirleyici olmuştur.

Tablo 7.

Kadınlar narindir, erkeklerin yaptığı bazı işlerde çalışmalarını uygun değildir.	Adet	Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	449	17,3
Pek katılmıyorum	326	12,6
Biraz katılıyorum	744	28,7
Kesinlikle katılıyorum	1073	41,4
Toplam	2592	100,0

Bu soruya verilen cevabın da gösterdiği gibi toplumun % 70,1'i kadınların her işi yapacak fiziki ya da psikolojik yetkinliğe sahip olduklarını düşünmemektedir. Aynı soru sadece kadınlara yöneltildiğinde gözle görülür bir düşüş olmakla beraber kadın katılımcıların da % 61,9'u kadınların narin olmaları dolayısıyla her işi yapamayacaklarını düşünmektedir. Bu oranlar bize toplumumuzda kadın-erkek rolleri konusunda oldukça keskin yargılar olduğunu söylemektedir. Kadın zayıf, eve ait ve çocuğun yetiştirilmesinden sorumlu iken, erkek güçlü, iktidar sahibi, para kazanan ve dış dünyaya ait olarak konumlandırılmıştır.

2.6.3. Cinsel tacize ilişkin bireysel sorumluluk algısı ve cinsel tacizin potansiyel varlığının gündelik hayattaki belirleyiciliği

Anketin bir diğer eksenini cinsel tacize ilişkin bireysel sorumluluk algısı ve cinsel tacizin potansiyel varlığının gündelik hayattaki belirleyiciliğidir. "Kadınlar ve genç kızlar tacize ve şiddete maruz kalma tehlikesine karşı aşağıda belirtilenleri yapmalı mı?" şeklinde sorulan temel soruya verilen cevaplar katılımcıların kadınların şiddete karşı "kaçınma" üzerine kurulu bir gündelik hayat sürdürmeleri gerektiğini düşündüklerini ortaya koymaktadır.



Tablo 8.

Biber spreyi veya çakı / bıçak gibi şeyler taşımak	Adet	Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	218	8,4
Pek katılmıyorum	276	10,7
Biraz katılıyorum	719	27,8
Kesinlikle katılıyorum	1377	53,2
Toplam	2590	100,0

Tablo 9.

İşyerinde ve okulda giyimlerine dikkat etmek	Adet	Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	322	12,4
Pek katılmıyorum	216	8,3
Biraz katılıyorum	612	23,6
Kesinlikle katılıyorum	1447	55,7
Toplam	2597	100,0

Tablo 10.

32 Hava karardıktan sonra ıssız yerlerde tek başına yürümek	Adet	Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	309	11,9
Pek katılmıyorum	177	6,8
Biraz katılıyorum	540	20,8
Kesinlikle katılıyorum	1571	60,5
Toplam	2597	100,0

Tablo 11.

33 Toplu taşıma araçlarına gece yalnız başlarına binmemek	Adet	Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	471	18,2
Pek katılmıyorum	350	13,5
Biraz katılıyorum	560	21,6
Kesinlikle katılıyorum	1211	46,7
Toplam	2592	100,0

Araştırmada çıkan sonuçlara göre, tacizden kaçınma ve korunmada ana rolün kadının omuzlarına yüklendiği söylenebilir. Giyim-kuşam, ıssız yerlerde yürümek ve toplu taşıma araçlarına gece yalnız binmek gibi erkeğin günlük yaşamlarında rahatlıkla yapabildiği ve üzerinde pek de düşünmediği eylemler, hem kadın hem de erkek katılımcılar tarafından kadının yapmaması veya yapması gerekiyorsa da iki defa düşünmesi gereken eylemler olarak kurgulanmıştır. Bu tür bir yaklaşım, bunları yapan kadının tacize veya tecavüze uğrayabileceğini, dahası yukarıda bahsi geçen eylemleri yaptığı için bir dereceye kadar başına gelenlerde kendisinin de sorumluluğu olduğunun ön kabulü olarak da okunabilir. Nitekim taciz ve tecavüz eylemlerinde tek sorumluluğun erkekte olduğunun bilincinde olan toplumlarda bu sorulara verilen cevaplarda eğilimlerin Türkiye'deki eğilimlerin tersi istikametinde olması beklenir.



Araştırmada katılımcılara kadınların tacizden korunmak için biber spreyi veya çakı gibi nesnelere kullanmasını onaylayıp onaylamadıkları da sorulmuştur (Tablo 8). Kadınların bu potansiyel tehlikeye karşı biber spreyi, çakı bıçak gibi şeyler taşımalarını olumlu değerlendirenlerin oranı toplamda % 81,2 iken, işyerinde ve okulda giyimlerine dikkat etmeleri gerektiğini düşünenlerin oranı toplamda % 79,3'tür. Türkiye'de yargı, polis vb. kurumlara güvenin az olmasının ve devletin bu tür kriminal eylemlerde cezalandırma pratiğinin zayıf kalmasının, katılımcıları bu tür onaylama durumuna ittiğini iddia edebiliriz. Ancak bu konuda kesin yargılara varmak için daha kapsamlı bir araştırma yapma gereği açıktır.

2.6.4. İşyerinde cinsel tacize ilişkin algılar

Araştırmanın toplumsal cinsiyet ve kadına yönelik şiddet algısı ile ilgili kısmının dördüncü eksenini çalışma hayatında taciz kapsamına giren davranışların taciz olarak algılanıp algılanmadıklarını ölçmeye yöneliktir. Elde edilen sonuçlar cinsel içerikli video izleme, fıkra anlatma ya da küfür etmenin taciz olarak değerlendirilmesinin dokunmanın taciz olarak değerlendirilmesinden daha yaygın olduğunu göstermektedir. Öte yandan, katılımcıların cinsiyeti dikkate alındığında, konuşurken dokunmanın taciz olarak değerlendirilmesi hususunda kadın ve erkeklerin yaklaşımları arasında ciddi bir fark olduğu ortaya çıkmaktadır. Araştırmaya katılan kadınların % 70,7'si bu davranışı taciz olarak değerlendirirken, erkeklerde bu oran % 63,7'dir.

Tablo 12.

Kadınların İŞYERİNDE maruz kaldıkları, erkek çalışanların şimdi okuyacağım davranışlarından hangileri tacizdir veya huzur bozar?	Adet	Yüzde
Cinsel içerikli fıkra anlatması veya küfretmesi	1952	74,4
Bir kadınla konuşurken ona dokunması	1734	66,1
Kadın çalışanlara sen diye veya kızım diye hitap etmesi	886	33,8
Bilgisayarda, telefonda cinsel içerikli video seyretmesi	1973	75,2
Toplam	2624	100,0

Kadın çalışanlara 'sen' veya 'kızım' diye hitap edilmesinin katılımcıların çoğu tarafından taciz veya huzur bozucu davranış olarak görülmediği göze çarpmaktadır. Bu taciz biçiminin katılımcıların ekseriyetince normal bir davranış olarak değerlendirilmesinin toplumsal cinsiyet rollerini pekiştiren söylemsel çıkışların ataerkil ahlak çerçevesinde kanıksandığının göstergesi olduğu düşünülebilir. Dahası, katılımcılarımızın önemli bir kısmı, ilişkilerin daha resmi bir düzeyde yürütüldüğü bir alan olan işyerlerinde 'kızım' gibi takıların var olan erkek iktidarını ve hiyerarşiyi tekrar üretmek için kullanıldığını ya gözardı etmektedir ya da böyle bir asimetrik ilişkinin varlığından bihaberdir.



2.6.5. Sonuç Yerine

Toplumda Özgecan Aslan'ın katledilmesi ile ortaya çıkan toplumsal dinamik sadece tekil bir olaya verilen bir tepki olarak okunamaz. Erkek toplumsal hiyerarşide iktidar sahibi bir özne olarak kurgulanırken, kadın ikincil derecede öneme sahip ve erkeğin tahakkümü altında yer alması gereken bir birey olarak konuşlandırılmıştır. Dolayısıyla da kadın Türkiye'de özneleşmesine ket vurulmuş toplumsal aktördür.

Bu nedenle kadına uygulanan şiddet sadece güçlü olanın zayıf olanı dövmesi, hırpalaması veya ona tecavüz etmesi olarak okunamaz. Erkeğin bu gibi eylemlerinin her birisi iktidarını yeniden üretme biçimidir. Dolayısıyla da toplumsal bir soruna işaret ederler. Bu toplumsal sorunla mücadele biçimi ise mahalle büyüklerinin, aile büyüklerinin ya da kimi siyasetçilerin kadına şiddeti kınaması ve bu şiddetin son bulması çağrıları ile çözülemez. Bu iktidarı yeniden üreten ve kadının erkekle eşit bir toplumsal aktör olarak konumlanmasını engelleyen siyasi, kültürel ve ekonomik mekanizma ve enstrümanların yeniden düşünülmesi ve bu toplumsal sorunla mücadelenin buralardan başlaması açık bir gerekliliktir.



3. ARAŞTIRMANIN KÜNYESİ

3.1. Araştırmanın Genel Tanımı

Bu raporun dayanağı olan araştırma, KONDA Barometresi aboneleri için, KONDA Araştırma ve Danışmanlık A.Ş. tarafından gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın saha çalışması 7-8 Mart 2015 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Bu rapor, Türkiye'deki 18 yaş üstü yetişkin nüfusun, saha çalışmasının yapıldığı günlerdeki siyasal eğilimlerini, tercihleri ve profillerini yansıtmaktadır.

Araştırma, Türkiye'nin 18 yaş üstü yetişkin nüfusunu temsil edecek deneklerin tercihlerindeki eğilim ve değişimleri belirlemek ve izlemek için tasarlanmış ve uygulanmıştır.

Araştırmanın bulgularının hata payı, yüzde 95 güven aralığında +/- 2, yüzde 99 güven aralığında yüzde +/- 2,6'dır.

3.2. Örneklem

Örneklem, ADNKS (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi) verilerine dayalı mahalle ve köylerin nüfus büyüklükleri ve eğitim seviyeleri verileri ile 12 Haziran 2011 genel seçimlerinin mahalle ve köy sonuçları katmanlandırılarak hazırlanmıştır.

Yerleşim yerleri önce kırsal/kent/metropol olarak ayrıştırılmış ve 12 bölge esas alınarak örneklem tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında, 31 ilin merkez dahil 108 ilçesine bağlı 154 mahalle ve köyünde 2611 kişiyle hanelerinde yüzyüze görüşülerek gerçekleştirilmiştir.

Gidilen il	31
Gidilen ilçe	108
Gidilen mahalle/köy	154
Görüşülen denek	2611

Her bir mahallede gerçekleştirilen 18 anket için yaş ve cinsiyet kotası uygulanmıştır.

Yaş grubu	Kadın	Erkek
18-28 yaş	3 denek	3 denek
29-44 yaş	3 denek	3 denek
44 yaş ve üstü	3 denek	3 denek



	Düzyey 1 (12 bölge)	Gidilen iller
1	İstanbul	İstanbul
2	Batı Marmara	Balıkesir, Çanakkale, Edirne
3	Ege	İzmir, Denizli, Manisa
4	Doğu Marmara	Bursa, Eskişehir, Sakarya
5	Batı Anadolu	Ankara, Konya
6	Akdeniz	Adana, Antalya, Hatay, Mersin
7	Orta Anadolu	Kayseri, Nevşehir, Sivas
8	Batı Karadeniz	Samsun, Tokat, Zonguldak
9	Doğu Karadeniz	Giresun, Trabzon
10	Kuzeydoğu Anadolu	Erzurum
11	Ortadoğu Anadolu	Malatya, Van
12	Güneydoğu Anadolu	Diyarbakır, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin

Görüşülen deneklerin bölgelere ve yerleşim yerleri türüne göre dağılımı aşağıdaki tablodadır.

	Anketin yapıldığı bölge	Kır	Kent	Metropol	Toplam
1	İstanbul			18,0	18,0
2	Batı Marmara	2,1	3,4		5,5
3	Ege	4,1	5,1	5,4	14,6
4	Doğu Marmara	1,4	2,7	5,6	9,7
5	Batı Anadolu	,7		10,4	11,1
6	Akdeniz	3,4	2,6	6,2	12,3
7	Orta Anadolu	1,4	2,1	1,4	4,8
8	Batı Karadeniz	2,8	3,4		6,2
9	Doğu Karadeniz	1,4	1,9		3,3
10	Kuzeydoğu Anadolu	1,4			1,4
11	Ortadoğu Anadolu	1,5	2,1		3,5
12	Güneydoğu Anadolu	2,1	3,4	4,1	9,7
	Toplam	22,2	26,9	50,9	100,0



4. TÜM CEVAP DAĞILIMLARI

4.1. Deneklerin Profili

Cinsiyet	Yüzde
Kadın	47,6
Erkek	52,4
Toplam	100,0

Yaş	Yüzde
18 - 28 yaş	27,4
29 - 43 yaş	33,6
44+ yaş	39,0
Toplam	100,0

Eğitim durumu	Yüzde
Okuryazar değil	5,3
Diplomasız okur	1,8
İlkokul mezunu	34,6
İlköğretim / Ortaokul mezunu	16,4
Lise mezunu	26,9
Üniversite mezunu	13,8
Yüksek lisans / Doktora	1,3
Toplam	100,0



Doğum yeri (bölge)	Yüzde
İstanbul	7,5
Batı Marmara	5,3
Ege	13,1
Doğu Marmara	7,9
Batı Anadolu	8,0
Akdeniz	11,3
Orta Anadolu	7,8
Batı Karadeniz	9,4
Doğu Karadeniz	6,0
Kuzeydoğu Anadolu	4,3
Ortadoğu Anadolu	5,9
Güneydoğu Anadolu	12,0
Yurtdışı	1,6
Toplam	100,0

Çalışma durumu	Yüzde
Devlet memuru	5,2
Özel sektör	6,5
İşçi	7,0
Esnaf	7,1
Tüccar / iş adamı	,8
Serbest meslek sahibi	2,2
Çiftçi, ziraatçı, hayvancı	4,5
Çalışıyor, diğer	5,4
Emekli	13,7
Ev kadını	30,8
Öğrenci	10,4
İşsiz	5,5
Çalışamaz halde	1,1
Toplam	100,0



Medeni durumu	Yüzde
Bekar	24,1
Sözlü/Nişanlı	1,4
Evli	68,9
Dul	4,6
Boşanmış	1,0
Toplam	100,0

Nasıl evlendiniz?	Yüzde
Karşılıklı karar verdik	42,0
Görücü usulüyle	51,2
Benim dışımda büyüklerin kararıyla	6,8
Toplam	100,0

Hayat tarzı kümesi	Yüzde
Modern	28,2
Geleneksel muhafazakar	46,1
Dindar muhafazakar	25,7
Toplam	100,0

Örtünme durumu	Yüzde
Örtünmüyor	29,8
Başörtüsü	48,9
Türban	6,3
Çarşaf	,5
Görüşülen Kişi Bekar erkek	14,4
Toplam	100,0

Etnik köken	Yüzde
Türk	80,9
Kürt	13,7
Zaza	1,2
Arap	1,3
Diğer	2,9
Toplam	100,0



Din / mezhep	Yüzde
Sünni Müslüman	90,6
Alevi Müslüman	6,3
Diğer	3,1
Toplam	100,0

Dindarlık	Yüzde
İnançsız	2,5
İnançlı	28,3
Dindar	58,7
Sofu	10,5
Toplam	100,0

Hane kişi sayısı	Yüzde
1 - 2 kişi	19,1
3 - 5 kişi	65,8
6 - 8 kişi	12,7
9 ve daha fazla kişi	2,5
Toplam	100,0



Haber seyrettiği TV kanalı	Yüzde
İzlemiyorum	4,0
ATV	12,1
CNNTürk	2,4
Fox TV	17,1
Habertürk	2,4
Halk TV	4,7
Kanal 7	2,6
Kanal D	12,7
Kanaltürk	1,1
NTV	2,4
Roj/Nuçe/Sterk	1,2
Samanyolu	3,3
Show TV	5,0
Star	5,6
TRT	10,7
Ulusal	,9
Yerel kanallar	1,4
Diğer kanallar	10,4
Toplam	100,0

Aylık hane geliri (yeni gruplama)	Yüzde
700 TL ve altı	6,7
701 - 1200 TL	29,6
1201 - 2000 TL	34,0
2001 - 3000 TL	16,6
3001 - 5000 TL	10,4
5001 TL ve üstü	2,7
Toplam	100,0



Ekonomik sınıflar	Yüzde
Alt gelir	19,9
Alt orta sınıf	34,2
Yeni orta sınıf	26,2
Üst gelir	19,6
Toplam	100,0

Oturulan evin tipi	Yüzde
Gecekondu/dış sivasız apartman	6,9
Müstakil, geleneksel ev	35,1
Apartment	51,6
Site içinde	6,0
Çok lüks bina, villa	,4
Toplam	100,0

4.2. Kadına Şiddet ve Devlet Algısı

Kadınlar polis ya da jandarma gibi güvenlik güçlerinden korktukları için uğradıkları şiddet olaylarını şikayet etmek istemeyebilirler.	Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	30,4
Pek katılmıyorum	19,1
Biraz katılıyorum	23,7
Kesinlikle katılıyorum	26,8
Toplam	100,0

Ailesindeki erkeklerden şiddet gören kadınlar istiyorlarsa sığınma evlerinde kalabilmelidir.	Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	7,0
Pek katılmıyorum	7,7
Biraz katılıyorum	22,5
Kesinlikle katılıyorum	62,8
Toplam	100,0



Kadınlar ailelerinin tepkisinden korktukları için yaşadıkları şiddet olaylarını şikayet etmek isteyebilirler.	Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	12,0
Pek katılmıyorum	10,1
Biraz katılıyorum	30,5
Kesinlikle katılıyorum	47,3
Toplam	100,0

Kadınlar hakim ve savcılardan korktukları için uğradıkları şiddet olaylarını şikayet etmek isteyebilirler.	Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	38,2
Pek katılmıyorum	21,7
Biraz katılıyorum	20,0
Kesinlikle katılıyorum	20,2
Toplam	100,0

Sizce bir erkeğin eşine dayak atması durumunda kadının yapması gereken en uygun şey aşağıdakilerden hangisidir?	Yüzde
Hiçbir şey yapmamak	6,3
Komşulara başvurmak	2,4
Şiddete şiddetle karşılık vermek	3,6
Polise başvurmak	61,7
Akrabalarına başvurmak	9,8
Anne-babasının evine dönmek	16,3
Toplam	100,0

Sizce, ERKEK BİR AİLE BİREYİNDEN şiddet gören kadın, öncelikle aşağıdaki kişi veya kurumlardan hangisine başvurmalıdır?	Yüzde
Akrabaları /diğer aile bireyleri	22,8
Polis ya da diğer güvenlik güçleri	53,5
Savcılık	13,5
Kadın örgütleri	4,6
Arkadaşları / komşuları	2,0
Hiç kimse	3,6
Toplam	100,0



Sizce, TANIMADIĞI BİR ERKEKTEN şiddet gören kadın, öncelikle aşağıdaki kişi veya kurumlardan hangisine başvurmalıdır?	Yüzde
Akrabaları /diğer aile bireyleri	11,0
Polis ya da diğer güvenlik güçleri	71,6
Savcılık	13,7
Kadın örgütleri	1,9
Arkadaşları / komşuları	,7
Hiç kimse	1,1
Toplam	100,0

Kadınların çalışma hayatına girmesi, erkekler arasında işsizliğe yol açar.	Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	52,7
Pek katılmıyorum	18,6
Biraz katılıyorum	13,9
Kesinlikle katılıyorum	14,8
Toplam	100,0

Kadınlar doğaları gereği iyi yönetici olamazlar.	Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	58,4
Pek katılmıyorum	18,3
Biraz katılıyorum	10,9
Kesinlikle katılıyorum	12,4
Toplam	100,0

Kadının birinci görevi, evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk yetiştirmektir.	Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	21,6
Pek katılmıyorum	12,8
Biraz katılıyorum	28,8
Kesinlikle katılıyorum	36,8
Toplam	100,0



Kadınlar narindir, erkeklerin yaptığı bazı işlerde çalışmalarını uygun değildir.	Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	17,3
Pek katılmıyorum	12,6
Biraz katılıyorum	28,7
Kesinlikle katılıyorum	41,4
Toplam	100,0

Hava karardıktan sonra ıssız yerlerde tek başına yürümek (Tacize ve şiddet maruz kalma tehlikesine karşı kadınlar ve genç kızlar sizce şimdi okuyacaklarımı yapmalılar mı?)	Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	11,9
Pek katılmıyorum	6,8
Biraz katılıyorum	20,8
Kesinlikle katılıyorum	60,5
Toplam	100,0

Toplu taşıma araçlarına gece yalnız başlarına binmemek (Tacize ve şiddet maruz kalma tehlikesine karşı kadınlar ve genç kızlar sizce şimdi okuyacaklarımı yapmalılar mı?)	Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	18,2
Pek katılmıyorum	13,5
Biraz katılıyorum	21,6
Kesinlikle katılıyorum	46,7
Toplam	100,0

Biber spreyi veya çakı / bıçak gibi şeyler taşımak (Tacize ve şiddet maruz kalma tehlikesine karşı kadınlar ve genç kızlar sizce şimdi okuyacaklarımı yapmalılar mı?)	Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	8,3
Pek katılmıyorum	10,6
Biraz katılıyorum	27,9
Kesinlikle katılıyorum	53,3
Toplam	100,0



İşyerinde ve okulda giyimlerine dikkat etmek (Tacize ve şiddet maruz kalma tehlikesine karşı kadınlar ve genç kızlar sizce şimdi okuyacaklarını yapmalılar mı?)	Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	12,3
Pek katılmıyorum	8,3
Biraz katılıyorum	23,6
Kesinlikle katılıyorum	55,7
Toplam	100,0

İşyerinde, okulda, otobüste veya serviste erkeklerin yanına oturmamak (Tacize ve şiddet maruz kalma tehlikesine karşı kadınlar ve genç kızlar sizce şimdi okuyacaklarını yapmalılar mı?)	Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	33,3
Pek katılmıyorum	20,9
Biraz katılıyorum	17,6
Kesinlikle katılıyorum	28,2
Toplam	100,0

Kadınların İŞYERİNDE maruz kaldıkları, erkek çalışanların şimdi okuyacağım davranışlarından hangileri tacizdir veya huzur bozar?	Yüzde
Cinsel içerikli fıkra anlatması veya küfretmesi	74,3
Bir kadınla konuşurken ona dokunması	66,1
Kadın çalışanlara sen diye veya kızım diye hitap etmesi	33,7
Bilgisayarda, telefonda cinsel içerikli video seyretmesi	75,1



5. TERİMLER SÖZLÜĞÜ

Barometre raporlarında yer alan tüm bulgular, araştırmaların saha çalışmalarında görüşülen kişilerle yüz yüze yapılan anketlerde sorulan sorulara dayandırılmaktadır. Bazı sorular ve cevap seçenekleri sonrasında kısaltılarak veya basitleştirilerek, raporda gündelik dilde kullanılan terimlerle ifade edilmektedir. Örneğin kendini ne kadar dindar gördüğüne dair soruya cevaben “İnançlı ama dinin gereklerini pek yerine getiremeyen biri” için, raporda kısaca “inançlı” ifadesi kullanılmaktadır. Bu bölüm hem Barometre raporunu eline ilk defa alanlar için, hem de terimlerle ilgili açıklamaya ihtiyaç duyanlar için hazırlanmıştır. İlk tabloda terimler ve açıklamaları, daha sonraki tablolarda bu terimlerin kaynağı olan soru ve cevap metinleri yer almaktadır.

Terim	Açıklama
Alevi Müslüman:	Kendi din / mezhebini Alevi Müslüman olarak tanımlayan kişi
Alt orta sınıf:	Kişi başı geliri ortadaki yüzde 60'lık kesimde olan ama otomobili olmayan kesim
Alt sınıf:	Kişi başı geliri en düşük olan yüzde 20'lik kesim
Arap:	Kendi etnik kökenini Arap olan tanımlayan kişi
Başörtülü:	Kendisi veya erkekse eşinin başörtüsü ile örtündüğünü belirten kişi
Çarşaf:	Kendisi veya erkekse eşinin çarşafı ile örtündüğünü belirten kişi
Dindar:	Dinin gereklerini yerine getirmeye çalışan dindar biri
Dindar muhafazakâr:	Kendi hayat tarzını dindar muhafazakâr olarak tanımlayan kişi
Geleneksel muhafazakâr:	Kendi hayat tarzını geleneksel muhafazakâr olarak tanımlayan kişi
İdeolojik:	Siyasi görüşüne en yakın parti o, diyen kişi
İnançlı:	İnançlı ama dinin gereklerini pek yerine getiremeyen biri
İnançsız:	Dinin gereklerine pek inanmayan biri
Kent:	Nüfusun 4000'in üstünde olan yerleşim yerleri (idari tanımdan farklıdır)
Kır:	Nüfusun 4000'in altında olan yerleşim yerleri (idari tanımdan farklıdır)
Kürt:	Kendi etnik kökenini Kürt olan tanımlayan kişi
Liderci:	Liderine, başkanına güveniyorum, beğeniyorum, diyen kişi
Metropol:	Nüfusu en yüksek 15 şehrin bütünlük şehir merkezi sınırlarındaki yerleşim yerleri (idari tanımdan farklıdır)
Modern:	Kendi hayat tarzını modern olarak tanımlayan kişi
Örtünmeyenler:	Kendisi veya erkekse eşinin örtünmediğini belirten kişi
Partisiz:	Bu partilerden hiçbirisi beni temsil etmiyor, diyen kişi



Sofu:	Dinin tüm gereklerini tam yerine getiren dindar biri
Son Dakikacı:	Seçim dönemlerinde partilerin çalışmalarına bakarak karar veriyorum, diyen kişi
Sünni Müslüman:	Kendi din / mezhebini Sünni Müslüman olarak tanımlayan kişi
Taraftar:	Ben / biz hep o partiye oy veririm, diyen kişi
Türbanlı:	Kendisi veya erkekse eşinin türbanla örtündüğünü belirten kişi
Türk:	Kendi etnik kökenini Türk olan tanımlayan kişi
Üst sınıf:	Kişi başı geliri en yüksek olan yüzde 20'lik kesim
Yeni orta sınıf:	Kişi başı geliri ortadaki yüzde 60'lık kesimde olan ve otomobili olan kesim
Zaza:	Kendi etnik kökenini Zaza olan tanımlayan kişi

Terimlerin kaynağı olan soru ve veriler:

Kendinizi, hayat tarzı bakımından aşağıda sayacağım üç gruptan hangisinde sayarsınız?

Modern

Geleneksel muhafazakâr

Dindar muhafazakâr

Eşiniz veya siz, sokağa çıkarken başınızı örtüyor musunuz? Nasıl örtüyorsunuz?

Örtünmüyor

Başörtüsü

Türban

Çarşaf

Bekâr erkek

Hepimiz Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıyız, ama değişik etnik kökenlerden olabiliriz; Siz kendinizi, kimliğinizi ne olarak biliyorsunuz veya hissediyorsunuz?

Türk

Kürt

Zaza

Arap

Diğer



Kendinizi ait hissettiğiniz dininiz ve mezhebiniz nedir?

Sünni Müslüman

Alevi Müslüman

Diğer

Dindarlık açısından kendinizi aşağıda okuyacaklarımdan hangisiyle tarif edersiniz?

Dinin gereklerine pek inanmayan biri

İnançlı amadinin gereklerini pek yerine getiremeyen biri

Dinin gereklerini yerine getirmeye çalışan dindar biri

Dinin tüm gereklerini tam yerine getiren dindar biri

Yerleşim Kodu (Örneklemeden gelen veri)

Kır

Kent

Metropol

Ekonomik sınıflar (Hanedeki kişi sayısı, hane geliri ve otomobil sahipliği kullanılarak hesaplanıyor)

Alt sınıf

Alt orta sınıf

Yeni orta sınıf

Üst sınıf